

VEIKĖJAI:

Kazimieras Pokštas – idealistas

Salė – poetė

Milė – Salės draugė

Helė – Salės draugė

Tėvas – Pokšto tėvas

Motina – Pokšto motina

Veronika – ištvirkėlė

Gerbutavičius – senas televizionierius

Slibinas Komunaras – keturgalvis

Oskaras – ambasadorius, televizionierius

Steponas – aviatorius

Stasys – aviatorius

Slibinas Literatas – trivalvis

Frenkas – krepšiasvydžio dievas

Dainius – taipgi profesorius, taipgi dvasiškas tėvas

Davatka – ažubalietė

Parapijietis I – ažubalietis

Parapijietis II – ažubalietis

Kaunietė I – Kauno ponia

Kaunietė II – Kauno ponia

Kaunietė III – Kauno ponia

Kauniečių choras

Prancūzas – jaunuolis gėlių pardavėjas

Emigrantas – JAV lietuvis

Ronis – jaunuolis, svajojantis tapti Holivudo aktoriumi

Režisierius – Holivudo režisierius

Aktorius – King Kongo vaidmens atlikėjas

Marlen – Holivudo aktorė

Kunigas – Kauno kunigas

Kunigų choras

Petrovičius – meilužis

Gydytojas

Medicinos sesuo

I VEIKSMAS

I SCENA

Dvidešimto amžiaus pradžia. Lietuvos kaimas. Prie stalo sėdi Pokštas, Tėvas ir Motina. Vyksta ilgas, skausmingas virtų bulvių lupinėjimas bei valgymas. Ilgai niekas neprataria žodžio.

Tėvas: Jautis reiks pjauti. Nieko nepaveiksi.

Motina: *(atsidūsta)* Nieko.

Tėvas: Pašaras galutinai baigia susinaudoti. Nieko nepaveiksi.

Motina: Nieko.

Tėvas: Kazimieras reiks ant darbo pristatyt. Nieko nepaveiksi. Trūkumas pajėgumo.

Motina: Trūkumas.

Tėvas: Gana su knygomis prostituoti. Darbas pirma reik išpildyt. Ir nieko tame nepaveiksi.

Motina: Nieko.

Tėvas: Apie tavi, Kazimierai, kalbam, kurs sėdi ir tyli, ir tuomius neramini.

Motina: Kazimierai.

Tėvas: Ir tavo sėbrystė su knygom mūsų labai neramina. Radikališkai knygos nuteikia ir maža iš to naudos.

Motina: Baisi man šita sėbrystė.

Tėvas: Gana, pasakiau, tylėti. Motina ir tėvas su tavimi santykiuoja. Į razumą bando atvesti. Prakalbėk, po perkūnu, nebesėdėk, lyg kas būtų liežuvį tau išplėtojęs.

Motina: Tegul prisisotina vaikas. Augantis dar organizmas. Kuomi geriau pavalgys, tuomi drūtesnis užaugs.

Tėvas: Ne maistas jam tie kartofeliai. Ir ne muskulus jis augina, o vien išvidinį svietą. O kas mums iš jo išvidinio, kai reik gyvuot ant išorinio. Negrok man ant jausmo, Kazimierai, kalbėk, nes aš pats savo rankom liežuvį tau išplėtosiu.

Pokštas meta bulvę atgal į puodą. Užguitas, iš padilbų žvilgčioja į tėvus, sukramto, kas liko burnoje.

Pokštas: (tyliai) Neįmanomas santykiavimas, kai tavęs ant lygiųjų nelaiko. Tokia padėtis nenormalinė.

Motina: Kas gi tavi nelaiko..?

Tėvas: Nelaiko ir nelaikys (trenkia kumščiu į stalą). Nebus tarp mūsų sėbrystės. Neprileisiu, kad mane auklėtų radikališkoji jaunuomenė.

Pokštas nulenkia galvą į savo lėkštę.

Tėvas: Ir nieko tame nepaveiksi.

Motina: Vėlei tylės dvi dešimtis metų. Žodžio neišplėtosi.

Tėvas: Darbas geriau nusidirbs. Vaizduokis, kad jis nebylys. Tokį jau Viešpats nuskolino. Geriau ramiai susitarkime, kur jautis priskerstas dėsimė.

Pokštas: (sau po nosimi) Tragedinis nepramatymas.

Tėvas: (Motinai) Kaip jį čia reik supaisyti?

Motina: (Pokštui) Neplėšyk tėvui jausmų. Tėvo širdis nelaiko.

Tėvas: (Motinai) Stok. Tegu santykiauja. Aš noriu ryškiai išgirsti, kame čia yra užsidaręs tragedinis nepramatymas. Tegu jis man išdėlioja.

Motina: Vaikeli, nebetylėk. Dėliok, ką patsai vienas mintiji.

Tėvas: Neturi jis ko išdėlioti. Nutrūko mintis neužgimus, ir nieko čia nepaveiksi.

Motina: Gaila, kad mūsų Kazimieras šitaip nedaug iškalbingas. Su moteriškom bus sunkumas.

Pokštas: (sau panosėje) Tragedinis nepramatymas pripjauti ariamą jautį.

Tėvas: Girdėti kažkoks šurmulyš.

Motina: Čia turbūčiausiai Kazimieras lupeną įsikando.

Pokštas: (tyliai) Tragedinis nepramatymas pjauti ariamą jautį. (Garsiau) Tragedinis nepramatymas pjauti ariamą jautį. (Kone sušunka) Tragedinis nepramatymas pjauti ariamą jautį.

Pokštas atsistoja. Tėvai nuščiūva.

Pokštas: Pjauti ariamą jautį – tas pat, kas nepasilikti sėklai aruodo grūdų. Tas pat, kas geram pianistui, grojančiam su armoška, neapdrausti savųjų pirštų. Tas pat, kas...

Pokštas mutyla ir įsiklauso savo prakalbos aido. Jam nuo savęs yra ir baisu, ir didinga.

Tėvas: (Motinai) Tu girdi, koksai pianizmas. Ugniakalnis koks prabilo. Kuomi baigiasi nenormalinė, gili sėbrystė su knygom.

Pokštas: Prašom neužsižeisti už atvirą santykiavimą, tačiau tik gili sėbrystė su kokybiškom knygom išaria razumo vagą mūsų smegenyse. O rašto nepažinimas – tai ariamo jaučio suvalgytas.

Tėvas: Nagi, toliau santykiauk. Dėliok tąjį savo pramatymą.

Pokštas: Čia nėra ką dėlioti. Visas svietas kompaktiniai sudėliotais dailiojoje literatūroj. Išmokit permąnyti knygas ir išmoksit svietą.

Tėvas: Motin, koksai populizmas virsta iš mūsų sūnaus.

Pokštas: Ko jūs toki pasyvistai? Ogi jūs estit persiėmę tuomi fatalizmu, kurs iš Rytų ateina. Visa kas jums yra blogai, visa už jums nulemta. Jautį, kad kas, tai pjauti. Visame aš tame pramatau trūkumą iniciatyvos. Atsisukit veidu į jūrą. Pakelkit akis nuo žemės. Būkit kaip anglokeltai. Jie ima iš jūros energiją, veiklumą ir iniciatyvą. Joks padorus anglokeltas neskerstų ariamo jaučio. Veidu į jūrą, ne profiliu. Veidu, kam pasakiau.

Motina: (Tėvui) Daryk, ką sūnus tavi prašo.

Tėvas: O kur toji jūra, motin? Ar tu bent žinai, maža daug?

Motina: Vaikeli, ir ko nesakei? Šitiekos metų tylėjai. Tėvus nera-minai.

Apie anglokelt.

Tėvas: Kazimieras razumą kaupė. Matroso tarnystei ruošėsi. Į marę norėjo išplaukt. Uždarbiaut anglokeltuose.

Pokštas: Aš, tamistos tėve ir motina, ir daugiau pasakyti galiu. Aš, tamistos, jus stebėjau. Kokybę jūsišką vertinau. Kuomet paskutinįsyk, tėve, ėjot taisytis dantų?

Tėvas: Radikališkai vaikas prakalbo. Pikta man jo klausytis, bet tegu santykiauja. Į marę išplauks – nenugirsiu.

Pokštas: Tai štai kuomi baigės stebėjimas prasto lietuviško kūno. Baisus sveikatos skurdumas man metasi į akis. Menki, pakrypę vyriukai, išblyškę, be kraujo moterys, nususę, apšepę vaikai, ir visa tai flegmos persunkta. Tokia sveikata lietuviui dažnai neleidžia net juokties. Numuša visą ūpą. Pakelkim lietuvių kokybę, pradėję taisyti jojo kūną, tada jau galėsime taisyti ir jo išvidinį svietą.

Tėvas: Motin, gali įtikėti mūs matroso pramatymu?

Motina: Daktaras mūs Kazimieras. Antras po Basanovičiaus. Koksai gi iš jo matrosas.

Tėvas: Matrosu aš jį matau. Plaukia su burėm per marią su dideliu anglokeltu, ir nieko tame nepaveiksi.

Motina: O aš jo į marę neleisiu. Užpuola matrosus marioje įvairūs toki okeanai, net laivę gali apverst. Būna baisingo dydžio. Net jautį galėtų praryti toks peraugęs okeanas.

Tėvas: Viskas nuo laivės pareina. Jei laivė gerai suręsta, joks ūmus okeanas su uodega neapvers.

Pokštas: (*paliečia savo delnais tėvų pečius*) Ir vėl man iš jūsų girdisi tas baisus fatalizmas, paveldėtas iš Rytų. Atsukit gi veidus į jūrą. Pažvelkit jai į akis. Nebūkite jūroskeptikai, auginkite savyje jūrooptimistus. Tas reikalas iš jūsų užsispyrūsiai didelio triūso, ne vieno dešimčio metų ir tolimiausio pramatymo. Nieko tame nepaveiksi. Pirmasai iš šių darbų, mano giliu įsivaizdijimu, turėtų būt mūsiškas jautis, paliktas iki vasarai išpildyt žemės arimui. Tai esti mano pramatymas. Aš sėbriškai prisirišęs prie mūsiško ariamo jautio.

Pauzė. Tėvai žvelgia į rankas išskėtusį Pokštą su neslepiamu susižavėjimu.

Motina: (*žegnojasi*) Kunigas.

Tėvas: (*žegnojasi*) Viešpaties laivės matrosas. Liežuvį bandžiau išplėtoti. Dievo žodį nutildyt. Iš aukšto santykiavau. Štai koks esi tu, Kazimierai. Klaupiuos prieš tave nusižeminęs (*atsiklaupia*). Atsuk mano veidą kur nori. Sutramdyk tokius nepramatėlius, du peraugsius okeanus be išvidinio svieto.

Tėvas klūpi, o Motina aprenkia Pokštą sutana.

2 SCENA

Kaimo bažnyčia. Į ją renkasi parapijiečiai. Pokštas nedrąsiai dairosi į juos, muistosi naujame drabužyje, jaučiasi nejaukiai, kiek prisibijo minios.

Davatka: (*pašnibždomis*) Klierikas.

Parapijietis I: Jaunutis.

Veronika: Seksualinis.

Parapijietis I: Tšš, Veronika. Viešpatį skelbs.

Davatka paduoda Pokštui pamokslų knygą.

Davatka: Pradėkit (*mosteli ore abiem rankomis*).

Parapijietis II paskambina varpeliais.

Veronika: Jaukus.

Parapijietis I: Tšš, Veronika.

Ilga pauzė. Pokštas akimis stebi auditoriją.

Pokštas: (*pusbalsiu davatkai*) O vargonai?

Davatka: (*pašnibždom*) Atleidom vargonininką. Girtuoklis. Pabarkite mus užu tai.

Pokštas pavarto pamokslų knygą ir užverčia.

Pokštas: (*giliai įkvepia, užsimerkia ir pratrūksta*) Tamistos. Formališkai nešnekėsiu. Pradėsiu nuo pabarimų. Man metasi į akis

Veronika upė abarata, nebeap. vyrų b. moterų
sąrašymu vyrų veikimų ar gerumą

iš karto net kelios nelaimės. Pirmoji jų būtų besaikis vyno stik-
liukų kilnojimas. Kuomi daugiau lietuvis negero instinkto ve-
damas įpils į save girtuoklystės, tuomi daugiau jis turėtų krist
akys moteriškių. Bet moters lytis mummyse išsiugdžiusi atspa-
rumą. Ne tik girtuoklius jos pakenčia, bet ir baisiausius pyp-
korius. Dargi prie šių nelaimių jos linkę pakęsti ir trečiąją –
lytinį ištvirkimą. Žemiausio instinkto vedinos mūsų tautos mo-
teriškės per girtuoklystės tvaiką ir dūminę pypkių užsklandą
prisiekia pusgyvius vyrus, o prisiekusios prieš juos išskleidžia
savo lytinius sopulius. Ką tuomkart dirba vyrai? Vyrai nieko
nemato. Jie pusgirčiai ir apsirūkę. Už juos viską išpildo puo-
lusi moterija. Kokia gali būti kokybė tokio lytinio veiksmo?
Jokios. Tai vien sopulių aptarnavimas. Koks gali gimti lietu-
vis iš tokio lytinio veiksmo? Prastas. Kokybės iš jo bus maža,
Tėvynei vien tik žala. Geriausia tokiai moteriškei nueiti pas
moterų daktarą ir užu nedidelį mokesį parduoti jam savo
priešpilvę. Daktaras reikalą žino. Sugerūdęs į lytį delną ištrauks
jis tokį tautietį užu vienos jo ausies ir apgyvendins su šiukš-
lėm. Kadangi vis vien, kad ir gimęs, jis šiukšlintų mūsų Tėvy-
nę. Būtų arba debilas, dergiantis tautos vardą, arba igudęs
vagus, gal net profesionalas. Vagystėmis dabar verčiasi tre-
čiadalis mūsų žmonių. Bijau, kad jų vargšės motinos laiku ne-
spėjo nueiti pas papilvių specialistą.

Veronika nualpusi krenta ant grindų.

Davatka: Veronika. Kvieskit daktarą.

Parapijietis I: Tšš, atsigaua merga.

Pokštas: *(žmonėms tebešurmuliuojant, vėl giliai įkvepia ir tęsia)*

Tai toks būtų mano pramatymas apie ištvirkimus. Dabar
apie kitą reikalą. Vargonininką atleidot. Sakot: baisus gir-
tuoklis. O kito samdyti neskubat. Laukiate, kol aniuolai
ims jums vargonais skambent? Gero prityrusio chorvedžio
irgi turbūt neturit. Gieda kiekviens kaip moka. Girdėjęs aš
tuos giedojimus. Atleiskit man užu griežtumą, bet baisiai
tamistos staugiat. Rėkia kiekviens kaip gali neapčiuotu
balsu. Juk Viešpats įdėjo mum dainą, kad jį daina pagerb-

tume ir dvasią savo prikeltume. Bet kad tatau atsitiktų, rei-
kia dainą išpildyt meniškai, su meistryste. Ji turi sklist ne į
šoną, kaip upė, horizontaliniai. Ji turi kilt vertikaliniai,
kaipo dūmas iš kaminų. Tik toji dainos kryptis pasieks pri-
snūdusį Viešpatį, pakels mūsų dvasią ir duos mums ini-
ciatyvą. Antrasai etapas būtų – veidų atsukimas į jūrą. At-
sukim visus aniuolus, šventas statulas ir Viešpatį minėtąja
kryptimi. Tegu dangaus kariauna pirmoji iš mūsų piliečių
pabus iš letargo miego. Paskum atsisukime patys. Perstaty-
kim bažnyčias, kad vienu kartu galėtumėm garbinti mūsų
Viešpatį ir būti veidu į jūrą. Tik jūroje aš matau geros ko-
kybės lietuvi. Tik ten tautinė dvasia sklėsis visokeriopai.
Sukūrę tokią geruomenę, žvelgiančią veidu į jūrą, galėtume
mirti žinodami, kad mūsų Tėvyne gyvuos. Šitai jums tvir-
tinu aš – Kazimieras Pokštas, iš man suteiktos tribūnos.
Nuolat greta rožančiaus ar pakabinto kryželio nešiokitės
šitąjį daiktą *(išsitraukia kompasą)*. Kompasas jum padės
orientuotis po svietą. Prisistenkite kuomi dažniau žvelgt
Vakarų kryptimi. Rytai yra negalavimas, Vakarai yra pa-
sveikimas, o jūroje plaūko galia. Drąsiai su ja santykiau-
kit, nebijodami, kad atstumas iki jos kad ir kažki koks. Tai
yra mano žodis, tuomi aš ir baigiu.

Pauzė

Veronika: *(šūkteli)* Bravo!

Parapijietis I: Tšš, Veronika. Čia gi Dievo buveinė.

Veronika: Toks jis neprigulmingas, toks erotinis, negaliu.

Davatka: *(sušunka)* Dekadantas jis. Radikališkas. Vyti lauk išsi-
šokėlį. Sudergė Viešpaties rūmą.

Parapijietis I: Mistikierius.

Parapijietis II: Populistas.

Davatka: *(karingai)* Tad atlaisvinkim Viešpaties namą ir Viešpa-
ties tarno rūbą nuo dekadantiško kūno.

*Minia supuolusi nurengia Pokšto sutaną ir, išsinešdama ją, išeina.
Prie nuliūdusio Pokšto prieina Veronika.*

Veronika: Atleiskite, dekadante. Aš mažumą pagrauzta nedidelio ištvirkimo, norėjau į jus atsiklausti, ar man galimės nešioti jūs nurodytą daiktą.

Pokštas: (*liūdnai*) Kompassą? Į sveikumą.

Veronika: Nes man vis iškyla nelaimė, kurį prisirinkti jaunikį. Ar tą, kurs priešais mane stovi iš Vakarų, ar tą, kurs yra iš Rytų, veidą atsukęs į jūrą. Blevyzgoju aš, susiprantama, bet juokties niekam neuždrausta. Ir kas gi čia jums atsitiko? Toks uždegantis šnekorius. Verkiate – ne kitaip.

Pokštas: (*verkdamas*) Nemyli manęs tauta. Nepritaria mano pramatymams.

Veronika: O jūs vertėliau prisistenkit moterį įmylėti. Su moteriškom paprasčiau. Ten, žinoma, viskas labiau vyksta horizontaliniais, bet didelis kartais smagumas išeina iš gero išpildymo. Dovanokite man, paleistuvei. Nebevaldau raidyno.

Pokštas: Nebūna didesnio skausmo, kuomet tauta tave atstumia. Nebūna didesnio liūdesio...

Veronika: Nagi pilniausiai praskydot (*prisiglaudžia, apsikabina ir glosto jam galvą*). Visai iš akių išsiliesit. Jaunutis dar toks, seksualinis. Klierikas, negaliu. Ar jus tauta taip priglaustų, ar taip karštai apkabintų? Tauta tik ir gali atstumt. Ir į ką gi jūs šitokis atgimėt, toks erotinis dekadantas, santykiautojas su tauta. Tauta nemoka priguosti. Ištvirkusios moteriškės esti geriausios guodėjos. Gyvenimas jums prieš akis. Gal tapsit po daugel metų didžiausias tautos meilužis. O aš gal tuomet gulėsiu giliausiam jūros dugne, tautos į ten priguldyta. Jei turit prikaupęs mylėjimo, duokit jo plačiai Tėvynei, bet gražą jums bučiniai išmokės moteriškės. Atsukite veidą į mus. Mes žymiai patikimesnės užu jūsų prigarbintą jūrą. Būkite palaimingas. Vadovaukitės savo kompasu, tikiu, kad jis jus užves ant kokybiškos moterijos. Štai jums nedidelis bučkis nuo mylinčios jus Veronikos (*pabučmoja Pokštą*). Bėgsiu, nes dar praskysiu ir leisiu jums pagaminti nesantuokinį lietuvį, kurį paskum daktaram sunku bus replėmis traukti.

Veronika išbėga.

3 SCENA

1926 metai. Kaunas. Studenčių bendrabutis. Salė bendrabučio kambaryje sėdi įmerkusi basas kojas į puodą su vandeniu. Rašo atsakymus poezijos jai prisiuntusiems grafomanams.

Salė: (*rašo ir čia pat skaito*) Tamista Sopulių Sūnau. Už eilėraščius dėku, bet nesunaudosime. Ne iš ten, tamista, turi eiti geras eiliavimas. Ne į tą dvasios skylę savąją plunksną mirkai. (*Įdeda laišką į voką ir ima kitą popieriaus lapą*) Tamista Kelkraščio Dulke. Ir ką čia mums, drauge, atsiuntei? Ar tai vadini eilėmis? Iš kur ir pavyko surinkti tiek negražiausių žodžių? Ar tamistai tie keiksmožodžiai atrodo bent kiek erotiniai? Nuo šitokios draugo poezijos pas moterį ima šla-piuoti, kaip baisiai pats išsireiški, vien tik liūdni paakiai. Nes baisiai liūdna yra, kai šitoki vyrai kaip tamsta pačią tyriausią meilę apvemta ir suvalgo. Įtariu draugą pamėgus bjaurųjį Šopenhauerį, kurs irgi temato moterį tarpe gašlių sopulių. Blogas žmogus esi, jei šitaip vaizduojiesi meilę. Meilė gyvena ant jausmo, o ne ant draugo keiksmų. Nedrįsk mums daugiau nieko siųst (*trypteli koja į puodą ir ap-taško grindis*). Tamista, eik po velnių.

Įeina į antklodę susisukusi Milė.

Milė: Sale, kada tu miegosi?

Salė: Mile, tu mano draugužė. Kaip aš galiu užmigti, kuomet manyje susikaupė visas pasaulio liūdnumas. Man liūdna, gera, skaudu. Noriu skrist, numirt, prisikelt. Myliu Viešpatį, Tėvynę. Rusų nekenčiu. Jie šiaurės vilkai, jie baisūs, bet dar baisesni yra lenkai. Jie sutrypė Vilnių, išplėšė mūsų širdį. Žinai, ką aš tau pasakysiu? (*Pakviečia atsisėsti ir prisislinkti arčiau*) Pamerk į vandenį kojas.

Milė: Sale...

Salė: Nusprendžiau būt kaip Joanna. Kaip toji Joanna iš Francijos. Užlipsiu ant baltojo žirgo ir keršinsiu, keršinsiu lenkams, Vilnių nuo jų vaduosiu, pakol jie mane sužeis. Mile, ar aš stora?

Milė: Sale, ką tu čia paistai?

Salė: Lenkai yra kraugeriai, žalčiai, apsviję širdį. Sužeis jie mane... į pirštą, ir krisiu nuo savojo žirgo, ilgai lėksiu į prarają, savaites, mėnesius, šimtmečius, vis gilyn ir gilyn, iš kur jau, rodytųs, niekas per amžius manęs neištrauks. Ir čia Jis mane susigaudys.

Milė: Kas yra Jis, Sale?

Salė: Nežinau. Kažkas, ką aš taip mylėsiu (*užsimerkia*). Aš net ir dabar taip Jį myliu. Pabudo manyje moteris, o kur ją padėti, kam įsiteikti, kaip puokštę balčiausių lelijų? Viską jam atiduočiau, visą save ir tave, Mile, man nieko negaila. Tik kur Jis – tas jaunikaitis? Vedęs, vaikuotas, kunigas – niekas man nesvarbu. By tik būtų ne lenkas. (*Staiga sugriežtėja*) Mile, aš paprašiau sumerkti į bliūdą kojas.

Milė: Sale, bet aš nenoriu.

Salė: Nenori, kad būčiau laiminga?

Milė: Noriu, tik nežinau, kaip čia padės mano kojos.

Salė: Mile, ar nieko nejauti?

Milė: Nu ne.

Salė: O aš – jautri. O Jis – dar jautresnis. Į mane Viešpats sukrovė visą pasaulio jautrumą, o į Jį dar kita tiek. Ir jei dabar Jis įeitų...

Milė: Sale, bet kas jį įleis. Trečia valanda po pusiaunakčio. Ir čia gi merginų bendrabutis.

Salė: Toki jaunikaičiai kaip Jis dažniausiai įeina per langą.

Milė: Kunigas. Ir dar vedęs. Lips pas tave per langą...

Salė: Aš nežinau, kada ir kur Jis į mane įsilips. Gal Jis jau stovi už durų. Gal tik dar eina gatve. Gal iš viso negimęs. Gal miršta niūriausiame hospitaly baisiausiose kančiose. Bet, Mile, jei Jis įeis, o tu savo kaulėtų kojų nebūsi paslėpus į bliūdą, Jis užuos tavo pėdų dvoką. Ir durs pirštu į mane: štai tu kokia, pasakys, aš visą savo gyvenimą stengiausi tau paaukoti, o tu, pasirodo, dvoki. Ar šitaip paprastai elgiasi padorios Joannos iš Francijos?

Milė klusniai įleidžia kojas į dubenį.

Milė: Sale, tu mane gąsdini. Su šitokiu jautrumu baigsi savo dienas saužudyste kraupiausia.

Salė: Saužudystė – ne išėjimas. Be to, mano dienos kaip šventė, kaip greitas Joannos jojimas, skubėkit mane prisivyti, žydėsiu tik tam, kas bus pirmas. Mile, tu tokia graži, tokia išmintinga, tave ir dvokiančią pamils, prakaituotą, o aš stora, baisi, man reikia eliuminuoti visus kenksmingus kvapus, kuriais pasižymi moterys. Taip laukiu ir taip bijau to pirmojo susitikimo. Taip noriu, kad būtų nepaprasta, kai Jį pagaliau pamatysiu. Noriu gėlių, žirgo noriu, kad lenkas kur nors stovėtų, piktas toks, su kardu, ir Jis mane gintų nuo lenko. Kad jūra aplinkui būtų, o aš, joje įsibridus, prakaitą kojų skalaučiau. Ir ten Jis mane susirastų. Sale, man pasakytų, lipk pagaliau į batus, nėra man taip stipriai kenksmingos prakaituojančios tavo pėdos. Kiek čia to mano gyvenimo. Sukąsiu dantis ir iškęsiu. By tik būtum kartu. Mile, ar tau kada nors tekę matyti jūrą?

Milė: Sale, tu nejuokauji? Rimtai aš tokia graži?

Salė: Mile, tu tarsi nužengus iš Michelo Angelo drobių.

Milė: Protingas tu, Sale, žmogus. Lėkim iškart po kvotimų tiesiai prie Baltijos jūros.

Salė: Putiną vos tik išlaikę.

Milė: Dieve, kokš jis man gražus.

Salė: Jūra tokia slėpininga.

Milė: Viešpatie, dovanok (*žegnojasi*). Nesiruošiu aš kėsintis į tavo kariaunos vyrus. Leisk tik man tyliai jį garbinti, slapčiomis juo žavėtis tavo altorių šešėly.

4 SCENA

Salė ir Milė prie jūros.

Milė: Sale, nu mes su tavim prie jūros taip niekada neprieisim.

Salė: Mile, tu lėk viena. Aš noriu iš lėto prieiti. Noriu lėtai pamatyti. Krist kaip Kolumbas ant kelių, prisiekęs savo Amerikę.

Milė: (pamato jūrą) Haaa...

Salė: (kiek atsilikusi nuo Milės ir jūros dar nematydama) Mile, kokia ji?

Milė: Didelė.

Salė: Tikriausiai tu klysti, bičiule. Čia dar ne ji turbūčiausiai. Jūra nebūna didelė.

Milė: Kaipgi nebūna, Sale?

Salė: Jūra tik būna milžininška, didelė – niekada.

Milė: Sale, ji visa mėlyna.

Salė užlipa ant kopos ir taip pat pamato jūrą.

Salė: Mile, bet tai ne ji.

Milė: O kas tada, Sale? Kaipgi?

Salė: Ne toji, kur aš vaizdavausi. Menkesnę aš ją mačiau. Nėra žmoguje minties, galinčios tai aprėpti (apsiverkia).

Milė: Sale, nu dar gražiausia.

Salė: Tai džiaugsmo ašaros, Mile. Man noris nuogai išsirengti. Lėkti į ją, pasinerti, atsiduoti šaltam jos kūnui... Bet čia gi pilna žmonių ir Jis gal yra tarp jų. Nenoriu, kad Jis regėtų, kokias aš esu iš tikrųjų. Stora ir ne pro kam tinkanti.

Milė: Sale, bet tu ir ligonis.

Salė: Neverta tuščiai manęs guosti. Lėkim, drauguže, ten, kur būtume mudvi ir jūra. Man noris su ja santykiauti be pašalinio žvilgsnio. Ir Jį verčiau man sutikti gūdžią žiemą mieste. Kuomet po storiausiu rūbu, tarytum suvystytą kūdikį slėpsiu kenksmingą kūną. Skubinkim, Mile, iš čia.

Paėjęsios į nuošalią vietą merginos persirengia maudymosi kostiumais. Nedrąsiai perlipinėja jūros bangas. Kiek nusivylusios šaltu, banguojančiu vandeny, susiruošia bristi į krantą. Krante stovi Pokštas, bet merginos kol kas jo nemato.

Milė: (aplaižo savo plaštaką) Sale, kaip visa sūru. Lyžtelk, drauguže, sau delną.

Salė: Aš, Mile, savęs nelaižysiu. Paskelbiau boikotą kūnui, kad jis esti tokis klaidingas. Ir kolei jis bus tokis storas, tolei aš jo neliesiu.

Merginos pamato Pokštą. Salė išsigąsta ir slepiasi už Milės.

Salė: Mile, ar jis čia seniai?

Milė: (Pokštui) Ar, tamista, čia seniai? Ar, drauge, gal esi kurčias? Negeistum šiek tiek prisigręžti, užuot spoksojęs į Salę?

Pokštas: (šaukia nuo kranto) Neimkit manęs domėn. Aš stoviu veidu į jūrą.

Milė: Sale, o gal čia Jis?

Salė: Mile, ką aš žinau. Jei Jis, tuomet reikia kalbėtis užu viso griežtai. Parodyk jam nuo manęs, kokias aš neprigulminga.

Milė: Salei labai nejauku, kuomet stotingas vyriškis įrėmęs į ją savo dėmesį.

Pokštas: Aš mėgstu principialiai stovėti veidu į jūrą.

Milė: Šiuom atveju tai tas pats. Tamista kaipo begėdis stovi veidu į Salę. O Salei, kai taip į ją žiūri, atrodo, kad ji plika.

Pokštas: Būtų suvis neatleistina, kad Lietuva vien iš drovesio vėl nusigręžtų nuo jūros.

Milė: Tamista labai keistas. Galėtum ir mus suprasti. Mes žvelgiame į šį reikalą iš savito padėjimo.

Pokštas: Šiuom kartu manęs nedomina jūsų keblus padėjimas. Aš linkęs mąstyti valstybiškai.

Milė: (Salei) Na kaip tau išrodo, čia Jis?

Salė: Mile, aš dar nežinau. Pilvą, drauguže, įtrauk. Kadangi jeigu tai Jis, būtų labai neteisinga, kad taip mane įsimintų su tavo riebiu pilvuku. Paklauski, ko jis čia laukia?

Milė: Ar, tamista, ko nors lauki? Gal draugas – kokis pasienietis, kurs turi labai užsispyrusiai valstybiškai žvelgti į jūrą? Ar, draugas, apsaugotum Salę, jeigu staiga iš jūros prikiltų kokis nors lenkas?

Pokštas: Aš mokslo žmogus daugiaus. Mano esmingas rūpestis – apsaugoti visą tautą. Pavieniai toki aksidentai manęs pernelygu nedomina.

Milė: (iš šalčio kalendama dantimis) Sale, nu kaip, ar čia Jis? Jau aš sustirau stovėti plika vandeny iki pusei. Man ima vaizduotis, drauguže, kad mudvi esam undinės, o jis mus prigavęs žvejys. Spjaunam į jį ir brendam.

Salė: Mile, dar per anksti.
 Milė: Sale, ar tu girdėjai? Pavieniai tu jo nedomini. Tu domini jį tik kompleksiniai, draugė su visa tauta.
 Salė: Mile, tu jo neperpratai. Jo mums pasakyti bandyta, kad šitokį žiaurų atvejį, kaip tavo ką tik pasiūlytas su žvėriškai kylančiu lenku, jis stengiasi užu viso eliuminuot iš gyvenimo. Mile, o jis simpatingas.
 Milė: (*Pokštui*) Ar, tamista, kokį mauzerį turi, kad ruošiesi mus ginti?
 Pokštas: (*juokiasi*) Mauzerį? Ne. Mano ginklas daugiau pramattymai ir skaičiavimai.
 Milė: Ir ką pats mėgėjas skaičiuoti?
 Pokštas: Daugelis esti skaičiavimų. Skaičiuoju, kaip panaudoti mūsų muskulų pajėgas. Kur dėti protavimo išteklius. Žodžiu, maža daug ant popieros bandau taisyklingai dėlioti visus lietuviškus žmones. Tvarkau lietuviybės ūkį. Skaičiuoju Tėvynės talpumą.
 Milė: (*Salei*) Matai, kokis įdomus. (*Pokštui*) Ir kaip, ar talpi Lietuva?
 Pokštas: Į kaimus kaip ir nebetelpa. Bet jums, jaunoms moteriškėms, žydinčiam jaunuolynui, tas maža dar turi rūpėt.
 Salė: (*staiga pratrūksta*) Klaidingai, drauge, skaičiuoji. Kadangi visa moteriškė telpa į vieną žodį, ir pats jį gerai žinai.
 Milė: Sale, nu tu čia išstojai. Jis gi mokslo žmogus. Rimtą skaičiavimą pildo.
 Pokštas: Visa moteriškė – į žodį?
 Salė: „Meilė“ esti tas žodis. Kompaktiniai išsitenka ir dargi palieka vietos išsitekt mylimajam. Pakelkite meilės nuošimtį ir jums užkart padidės visos Lietuvos talpumas. Kadangi pamilęs žmogus ant žemės neužima vietos, o sklando padebesiais.
 Milė: Sale, negąsdink, čia Jis?
 Salė: Ne Jis turbūčiausiai čia – kitas. Ne tokio aš laukiu meilužio, kurs imtų skaičiuoti ant popieros, ar aš telpu jo Tėvynėj.
 Milė: Nu baigta, Sale, užsidegei.
 Salė: (*Pokštui*) Storos mes, na ir kas. Trūkumas mum dailumo. Ar

mum dėl to lietuviybės vietos geriau neužimt? O, tamsta, sa-
 vęs nematai? Ar mum Lietuvos neužstoji, net mudvi su Mile nerandam, kur saugiai į krantą išbrist. Štai koks milžinas jūra. O draugo veidas kaip špyga. Tai ar jūrą čia verta traukti nuo tamistos špyginio veido, ar veidą verčiau patraukti taip, kad prieš jį būtų jūra, bet mūsų joje pats nerastum.

Pauzė

Pokštas: Dovanokite man užu viską. Rūsčios jūs esat moterys. Ir jūsų kalba rūsti.

Pokštas išeina. Salė įsikniaubia į Milės nugarą ir verkia.

Salė: Mile, ar jis dar čia?

Milė: Pavarei tu jį, išsinešdino.

Salė: Mile, tai buvo Jis.

Milė: Kad ne Jis gi čia, Sale. Nebuvo.

Salė: Mile, Jis. Kompleksiniai mane myli. Kontekstiškai, su tauta. Nemato jis dar manęs. Nepastebi, nesupranta. Bet, Mile, tai buvo Jis. Tu Jam mane užustojai. Jūra šalta prisidengiau.

Milė: Tai kam tu taip drastiniai, Sale? Taip griežčiausiai su Juo?

Salė: Ne laikas mum dar susitikti. Per daug nebaigtų darbų slegia mūsų Tėvynę, o vyrai esti jais persiėmę. Egoistiniai būtų iš mūsų tuose darbuose jiems kliudyti. Turime kantriai perlaukti, kuomet prieisime eilę. Moteriškė jau meilėje telpa, o vyras visas dar ne. Baisūs labai man išrodo neatitinkantys dydžiai. Briskim tam kartui į krantą, vilkimės rūbelius, slėpkim begėdišką kūną, kurs iki šiolei pavieniai vyrams nėra reikalingas. Vaizduokim save kompleksiniai, visos tautos kontekste ir gaudykim malonumą.

Milė: Sale, ką mums daryti? Aš myliu vyrą, kuris už viską labiau myli Viešpatį. Tu nori pamilti vyrą, kurs garbina visą tautą.

Salė: O ar kas mus pamylės?

Milė: Kas gi mus pamylės?

Salė: Kas nors juk ir mus pamylės. Grįžkim, bičiule, į Kauną. Mūsų dienos, Mile, kaip šventė, kaip ilgas žydėjimas vyšnios, neskubėkime, drauge, gyventi, niekur nedings, nepaklys jos.

Kaunas. Ant postamento išskleidęs skėtį stovi Gerbutavičius, žilas ilgaplaukis ekstravantiškas senukas. Aplink jį susispietusi minia miestelėnų. Salė su Mile prieina prie Gerbutavičiaus.

Gerbutavičius: Klausiate, kas aš tokis? Aš – mitas. Aš – legenda.

Aš nerašau poezijos. Aš sėju eiles jumyse. Tai jūs ateity prirašysite apie mane evangelijų. Aš gyvenu anapus, nematome pasaulį, kurs vadinasi menas.

Kaunietė I: Lenkas tu, Gerbutavičiau. Krokuvoj gyveni. Visa apie tai žinom.

Gerbutavičius: Ne lenkas aš. Eseistas. Tai irgis yra tautybė. O mano tėviškė – menas. Nugirsite dar apie ją. Netruks jinau pagarsėti. Nužengs dar iš jos tikras genijus ant biednos Lietuvos.

Kaunietė I: Tu niekintojas siaubingas. Važiuoki pas savo lenkus, kad taip nemiela Lietuva.

Gerbutavičius: Aš televizionierius. Pramatymą aš turiu, viziją svarbią įžiūrau. Genijus eina iš tolo (*parodo pirštu į dangų*).

Gatvėje pasirodo Pokštas. Minia, pasipiktinusi Gerbutavičiumi, pasuka Pokšto link.

Milė: Sale, žvelk, čia gi Jis.

Sale: Mile, užstok mane. Anksti Jam mane matyti. Klausykimės, ką Jis kalba, kaip bučinį pasiunčia tautai. Jaučiu aš tą Jojo meilę. Mile, ar aš drebu?

Pokštas: Klausiate, kuomi mes esam? Lietuviai mes, fatalistai, pati nelaiminga tauta. Valstybiškai taip išsiklostė, kad ūgis mūsų tautos praėjo tarp milžinų. Čia rusas didis užaugo, ten lenkas paleido ūglius, vokiečiai paartėjo. Suspaudė jie lietuvių, ir turim šiandie ką turim: tauta, kurios nebegalim plėsti horizontaliniai. Mes, tamistos, suspausti.

Kaunietė I: O tu užu mus nekalbėk. Prisiveisė eseistų. Aš, jeigu pats nori žinoti, visai dar patogiai jaučiuosi ant šitos Lietuvos.

Pokštas: Aš tamistai tautai įvardijau esamą mūsų nelaimę, bet tamistoms nepasakiau, kaip iš jos reikia išlįsti. (*Pakeldamas*

balsą) O lįsti reikėtų sekančiai. Kuomet tave sienos prispaudžia, gelbėtis reik per lubas (*parodo pirštu į dangų*).

✓ Tautą augint vertikaliai. Išrankiokim iš palovių užmestą lietuvių. Išveskime naują gentkartę iš mūsų mišrių veislių. Išgaukim lietuvių kokybę, atsukime veidu į jūrą ir liepkim švietimo ministeriui rūpintis mūsų gynyba. Kokybiškas mūsų tautietis, kad ir suvis beginklis, stipresnis užu šešis su dideliausiais mauzeriais. Tik tokią aš ūgio kryptį Lietuvai pramatau: kokybiniai-vertikaline.

Kaunietė I: Priešai gal tamistą atsiuntė Lietuvai nuginkluoti, nuo mauzerių atidalint.

Minia grįžta prie Gerbutavičiaus.

Salė: Mile, skubėkim iš čia. Kol Jis dar nepastebėjo, su kuom iš tiesų santykiauja.

Milė ir Salė prisijungia prie minios.

Gerbutavičius: Klausykis, tamsi lietuvių, ką tau byloja ateivis iš artizmo šalies eseistiniais žodžiais. Rūsti Lietuva yra genijams. Kaip Dantiniai pragaro ratai. Sunku išlįsti yra genijui pro mėšlą šitos šalies. Jeigu ir užgema milžinas, dvasios toliaregys, tai jį šita Tėvynė stengiasi kuomi greičiau iš proto jo išvaduoti ir dargi mielai palydi link tylios saužudystės. Bet aš toli pramatau. Artėja jau šis gigantas. Dvasios jumyse rasti. Tautos idėją iškelti. Lietuvą išvaduoti nuo pikto vidutinumo. Rūsti yra Lietuva, gūdus, nesvetingas kraštas, bet gims jis ir čia atras senobinę primirštą tautą, kurią jūs patogiai užsėdote savo plačiom subinėm.

Kaunietė I: Ar gal ne Pilsudskis ir bus vardas to tavo genijaus? Jis taip labai norėtų subinės mūsų paslinkti ir lenkais mus užuost. Netrauksimės nuo Lietuvos. (*Iškelusi kumštį į viršų skanduoja*) Netrauksimės nuo Lietuvos.

Kauniečių choras: (*padrikai*) Netrauksimės nuo Lietuvos.

Kaunietė I: Neleisim užgrobti genijui.

Kauniečių choras: Neleisim užgrobti genijui.

Kaunietė I: Ap Ginsime mūsų Tėvynę nuo supančių milžinų.

Kauniečių choras: Supančių milžinų.

Kaunietė I: O lenkiškas eseiste, mus dar užvis labiau domina, ko čia stovi su lietsargiu. Gal lenkai orų spėjėjai atsiuntė tamistai žinią ir, lenkas, lauki lietaus?

Gerbutavičius: Nėra čia manęs su visam. Aš mitas esu, legenda, ateinanti iš anapus. Artizme aš gyvenu. Vienišas tūnau po lietsargiu, kadangi artizmo valstybėj lyja ir lyja, ir lyja. Liūdnas yra tas lietus. Liūdnas, kadangi amžinas. O visa, kas yra amžina, neturi pagrindo juokties. Juokietės nepramatėliai, kolei tą juoką nutildys užgimstantis dvasios gigantas.

Balsas minioje: Slibinas Keturgalvis.

Visi sužiūra į ateinantį monstrą.

Kaunietė I: O, tauta, atsitolinki. Komunaras žengia į mus, spjau-dantis atsišaukimais.

Scenoje pasirodo keturi susikibę vyrai, egzistuojantys kaip vienas organizmas, pagal slibino pavyzdį judinantys galvas, rankas ir kojas.

I Slibino Komunaro galva: Bačkininkai.

II galva: Agitatoriai.

III galva: Lipkite nuo bačkų.

IV galva: Užleiskite savo tribūną darbo liaudies atstovams.

Minia atsitraukia į scenos gilumą. Tik Salė naiviai prisiartina prie Slibino Komunaro.

I galva: Na ką, nedėkingi niekšai...

II galva: Kapitalo liokajai...

III galva: Fašizuojaite darbo liaudį?

Milė pribėga, bando nutemti Salę, bet ši, draugės nepaisydama, glosto II galvą.

Salė: Koks savitas, nematytas.

II galva rangosi patenkinta.

IV galva: Pavyko suspausti į kampą vargingąją valstietiją...

I galva: Niekinga dėlių, bankierių ir buožių diktatūra.

IV galva: Pardavėt sodžių bendruomenę Anglijos imperialistams.

Pokštas: Ar turite galvose neplaninę emigraciją?

Visos slibino galvos atsisuka į Pokštą.

III galva: Turime galyse reakcinę, klerikalinę, veltėdinę buržuaziją.

Pokštas: (*supratęs, kad problemos kiek skirtingos*) Atleiskit.

IV galva: Tautinę valdančią kliką turime galvose.

Pokštas: Atleiskit, ne taip jus perpratau.

Galvos atsisuka į Gerbutavičių.

III galva: Ar, draugas, eini už mus?

IV galva: O gal daugiau priklausai trockistams-oportunistams?

Gerbutavičius: Esu viso labo ateivis iš artizmo šalies. Pasiūstas čion prisitikti ateinančio tautos genijaus.

I galva: Genijus jau atėjo. Darbo liaudis yra didžiausias visų tautų genijus.

III galva: Ar pats nenorėtum įstoti į mūsųšką profsojūzą?

Gerbutavičius: Kad mano artizmas neleidžia vienyti į jokių žemės žmogienos junginius.

I galva: O kaip tas artizmas žiūri į darbo masių laimėjimą?

IV galva: Visišką...

III galva: ...ir galutinį.

Gerbutavičius: Artizmas dėl to išgyvena. Mažumą prisibijo netašyto muziko. Mat gali anas nesuprasti grakštaus eseizmo žaidimo.

I galva: Liokajus tu, menševikas. Valdančios klikos gaidys.

Gerbutavičius: Kaip kur su jumis sutinku. Menas yra menševizmas. Kaip kur pasilieku teisę tylumoje protestuoti.

Salė: (*glosto*) Koks švelnus, toks kvailutis. Idėjinis toks, kaip gražu.

Milė: Sale, visai tu pablūdai. Traukis nuo jo, jie gi kanda.

II galva: (*Salei*) Kuo tu, drauge, vardu?

Salė: Salė. O čia štai Milė.

II galva: Matau, kad jauti į mūs pažiūras susiinteresavimą. Ateitum kada į rajkomą.

Salė: O jūs ar moteris mylite? Ar lieka jūs liaudies mylėjime vietos silpnai moteriškai?

Visos galvos: (*choru*) Mylime...

II galva: ...kaipo kurias.

I galva: Ypačiai esam pamilę Rožą Liuksemburgietę.

III galva: Nemylime tiktais buožių...

IV galva: Niekšingų kapitalisčių...

I galva: Ir Anglijos imperialisčių.

III galva: Nes tos mus labai negražiai...

IV galva: ... engia ir išnaudoja.

II galva: Mes labiau orientuoti į biednas merginas.

Salė: Kokia įdomi orientacija. Juokingas tu, toks naivus.

Kaunietė I: (*šaukia*) Moteriškos, atsitolinkit. Neleiskit, kad Keturgalvis jums į akis pažiūrėtų. Apkrės šitaip jauną jūs protą savo baisiom pažiūrom. Pramaskvietinis monstras. Parazitą raudonas. Praryk greitomis, kad jau alkanas, lenkus ir eseistus, ir neškis iš čia savo kūną.

III galva: Neliek ant mūs paskalų, fašizuojanči kiauale.

IV galva: Nes gali nelikti tau vietos mūs kūrybos plane.

I galva: Galas ateis engėjams, kiauolėms ir prispaudėjams, kai šalį valdys čeka.

Kaunietė I: Žmonės, ar jūs tą girdit? Lenkas jau nebe madoj. Čekais pradėjo gąsdinti. (*Skanduoja*) Netrauksimės nuo Lietuvos. Netrauksimės nuo Lietuvos.

Kauniečių choras: Netrauksimės nuo Lietuvos.

Kaunietė I: Neleisim savęs išvalyti čekams ir slibinams.

Kauniečių choras: Čekams ir slibinams.

Pokštas: Moteriškos, vyriukai, valstybiškai susimastykit.

III galva: Šalin nuo mūsų galvų užsienio eksportierius.

IV galva: Anglijos imperiaļą.

I galva: Menševikus socdemus.

II galva: Artistus, trockistus, liokajus, buožes, oportunistus, reakcinius klerikalus, juodąją Romos vergiją, sodžiaus žmonių lupikus.

Salė: (*glosto ir gėrisi*) Viešpatie, koks tuščiakalbis. Visas toks aktyvus.

II galva: Skautus, grafus, stambiažemius, bankierius, fabrikantus, bačkininkus, žonglierius, cirkininkus, engėjus, kenkėjus, parazitus.

Pasigirsta šūviai, sužeidžiantys Slibiną Keturgalvį. Slibinas susigūžta, visos keturios galvos trumpai, pratisai surinka. Dar keletas šuvių pakerta slibiną ir šis suklumpa:

Salė: Už ką?

Kaunietė I: Netrauksimės nuo Lietu... (*nutyla per pusę žodžio*).

I galva: Visai neskauda.

III galva: Neskauda.

II galva: (*žiūrėdama į Salę*) Visai nebaisu.

IV galva: Tik šalta.

I galva: Tik trupučiuką tamsu.

III galva: Trupučiuką.

IV galva: Ir liūdna.

I galva: Be galo.

II galva: Bet visai nebaisu.

Slibinas miršta. Milė traukia Salę nuo slibino lavono.

6 SCENA

Salė ir Milė Paryžiuje.

Salė: Mile, aš juntuosiu tokia nuoga nuoga prieš šitą didingą miestą. Paryžius. Jis didis. Jis apsilvilkęs šimtmečių istorija, o aš prieš jį nurengta. Jis išmintingas, o aš kvaila. Jis tobulas, nuostabus, jis stebisi, ką jame veikia, kodėl prie jo liečiasi ši niekam tikus mergaitė.

Milė: Sale, ir vėl tu pradedi.

Prisiartina gražuolė, madingai apsirengusi Helė.

Helė: Ar aš teisingai girdžiu? Draugės iš Lietuvos?

Salė: (*linkteli*) Salė.

Milė: Milė.

Helė: Helė. (*Rodo pirštu į merginas, norėdama įsiminti vardus*)
Salė, Milė.

Salė: (*rodo į Helę*) Helė.

Visos kartu: (*rodydamos viena į kitą pirštais*) Salė, Milė, Helė. He-
lė, Milė, Salė.

Helė: Ar merginos Paryžiuoj nuo seno?

Milė: Dvi dienos.

Salė: Toks jis didelis, įvairus.

Milė: Nusiplūkėm.

Salė: Luvras, Versalis, Eifelis, Marso laukai, Monmartras. Ir šitaip norisi visa tai išregėti, parsivežti į Lietuvą kaipo atsiminimą. Norisi jį aprėpti, o miestas nepasiduoda žmogiškam aprėpimui.

Helė: Ne ten jūs, merginos, jo ieškote. Ne žibučiuose jo gyvenimas, o knaipėse, pavartėse, biednų paryžiečių kvartaluose. Prakaite jis tikrasis. Kekšių nusidėjimuose. Kad norit galiu jums aprodyti tikrą Paryžiaus grimasą.

Milė: Kad mums užuteks ir žibučių.

Salė: Mes su drauge pasitarsim.

Salė ir Milė nusisuka nuo Helės pasitarti.

Milė: Draugužė, man pasirodė, kad ji ir pati iš kekšyno. Dirba čia mūsų moterys, platina lyčio ligas.

Salė: Mile, tu ją pastebėk. Kokia ji graži, madinga. Tik jai šis miestas ir gali pilnumėj prasiverti.

Milė: Modistė ji, pastebėjau. (*Atsisuka į Helę*) Atleiskite, tamsta tautietė, bet valkatos mūs nedomina. Mes liekam prie savo plano.

Salė: Hele, palauki manęs. Mile, susimatysim šįvakar mūsų viešbuty.

Milė: Sale, ar tu padurnai?

Salė: Kartoju, draugužė, matysimės šįvakar savo viešbuty.

Salė ir Helė atsiskiria nuo Milės. Nueina ieškoti „tikrojo“ Paryžiaus.

Helė: Štai jis kokis, Paryžius. Nuogas, be papuošimų.

Salė: Hele, regėk, apelsinai. Plaukia lyg sėliai upe. Tikriausiai koks nors tai Paryžiaus artistinis performansas.

Helė: Sale, kokia tu naivi. Tai miesto turtuolių menas. Užuoat nepardavę vaisiaus jį atiduotų vargšams, jie sumetė juos į Seną.

Salė: Hele, bet tai nuostabu. Turiu omenėj, tai siaubinga. Kaip keista, kad meninis vaizdas, traukiantis žmogišką akį, gali turėt tokią šlykščiai negražią vidujinę prasmę.

Helė: Gyvenimas pasižymi dvigubomis prasmėmis. Rodos, kad tu iki šiolei leidai jaunas dienas saulėtame jo paviršiuoj.

Salė: Hele, šitas jaunuolis cina tiesiai į mus. Jis nori mums įsiteikti visą šitą buketą? Hele, ar jis normalinis?

Prieina jaunas Prancūzas gėlių pardavėjas.

Prancūzas: Moterys, pirkit gėlę. Arba pirkite tris tik už dvidešimt sū.

Salė: Hele, ar jis nediršta mums jų pridovanoti?

Helė: Bičiule, jam reikia ne mūsų. Reikia mūs pinigų.

Helė vedasi Salę tolyn nuo Prancūzo.

Prancūzas: Būkit laimingos, moterys. Būkite laimingiausios, sutaupiusios dvidešimt sū. Kekšės jūs išsidažiusios. Kurvos dvi užsienietiškos. Dvokiančios kurtizanės.

Salė: Hele, ką jis mums sako?

Helė: Linki mums laimingiausiai praleisti savo dienas Francijoje ir Paryžiuoj.

Salė: Ar jis palinkėjo mums laimės? Tas vargšas, tas nelaimingas, likimo prakeiktas žmogus. Mums, kurios viską turi: sveikumą ir jaunas dienas, dargi linki sėkmės.

Helė: Ir dargi visokeriopus.

Salė: Koks įstabus žmogus. (*Rodo Prancūzui upės link*) Į upę, drauge, nueiki. Pasigauk apelsiną. Jų ten gausybė, pavalgyk.

Prancūzas: Eik pati ir skandinkis. Dievas jums dar atšilygins. Gyvenimas dar nuskriaus. Tuščias bus jūsų kapas, gelės ant jo

neaugs, primindamos, kaip sutaupėte susmirdusius dvidešimt sū.

Salė: Laimės ir tau, karžygi. Visokeriopų pokyčių. Kad tavo sunkus gyvenimas taptų kaip šitokis didelis oranžinis apelsinas.

Prancūzas išeina.

Salė: Hele, tu tokia įstabi. Graži, simpatinga, kvepianti. Ar tau nebaisu yra klaidžiot tarpe Paryžiaus vargšų ir visokių padugnių?

Helė: Nieks nebaisu, kuomet esti suknioje kišenėlė, o kišenėlej daiktas.

Helė suima Salės ranką ir priglaudžia prie kišenėlės, esančios ties kirkšnimi.

Salė: Kas tai?

Helė: Mauzeris.

Salė lyg nudegusi atitraukia ranką.

Helė: Aš šiudienė moteriškė. O šiudieniškumas daro moterį nepriulmingą. Aš keikiuosi, drauge, taip. Dažnokai miniu šimtą pypkių, miltų rupių nevengiu. Tas tinka šiudienei moteriai. Aš net galiu prisilakti taip, kad yra kartą buvę netgi svirduliavau.

Salė: Hele, ar tu nejuokauji?

Helė: Juokauju. Dažnai ir labai nepadoriai. Aš, Sale, esu laisva. Gyvenimas esti man šventė. Pražyda, todėl ir džiaugiuos. Skubu, nes žinau, kad greitai su visam nužydėsiu.

Salė: Bepiga tau žydėti, keiktis ir prisilakt. O aš esu prigulminga nuo savo netobulo kūno.

Salė išsitraukia buteliuką ir trukteli iš jo.

Helė: Sale, bet tu įstabi. Duoki ir man, moterie, liepsnojančio skystimo gurkštelt.

Helė paima iš Salės buteliuką.

Salė: Draugužė, tau nepatiks. Čia paprasčiausias actas.

Helė: (*gurkšteli ir nusipurto pajutusi acto skonį*) Sale, ką tu geri?

Salė: Hele, aš jį vartuju, kad susilaukčiau liesumo.

Helė: Liesumo sulauksime visos, kuomet pasiglemš mus žemė. Liks tik oda ir kaulai. Paskum ir tų nebeliks. Nebūki tokia kompleksiška. Pamilki savąjį kūną. Sale, jis įstabus.

Salė: Jis storas ir tuo patenkintas.

Helė: Bičiule, klausyki manęs. Nebūki auka vyrijos, kuri mus nori regėti bobiškų kaulų rinkiniu ir dargi pasigardžiuodami šitaip mūs kaulus apčiulpt. Tapki šiudieniškėsnė. Nelauk, kol tave prisirinks politikom, patriotizmais, tauta užsiėmę vyrai. Prisirinki pati. Toks tavo kūnas esti, kokį tu jį paduosi. Paduosi kaip įstabiliausią, taip jį ir sunaudos. Regiu aš tavo krūtine. Tai du Marokoj užaugę gundantys apelsinai. Pavydžiu tau josios tokios. Būki labiau išsitiesus, tuomet tavoji krūtine pirmoji iš viso kūno gaus mylimąjį pasitikti.

Salė: (*atkiša į priekį krūtine*) Bet tas ne visai padoru.

Helė: Tas visų padoriausia. Kuomet praeini gatve, galvok apie savo sėdynę. Nereikia nė jos kraipyti, į šonus per daug mosikuoti, pati ji save užsiaštrins, kuomet apie ją galvosi. Kojas dėliok į šalis. Ženki žingsnelį nedidelį, tačiau su visam užutikrintą. Ir viena aš tau prirodysiu: acto daugiau nevar-tok.

Salė: Aš linkus į nutukimą. Man būtina gerti actą.

Helė: Moteriškos yra linkusios tiktais į didelę meilę. Į visų dideliausią. O tam, kad smulkiau atrodytum, išmoki traukt papirosą. Žinai, ką dabar prigalvojau? Eikime į Bulonę. Primokysiu aš tave mauzeriu pasinaudot.

Bulonės miškas. Salė vienoje rankoje laiko rūkstantį papirosą, kitoje – Helės mauzerį. Helė stovi už jos, prisiglaudusi. Kelia Salės ranką su mauzeriu.

Salė: Hele, aš prisibijau.

Helė: Mauzeris – šiudieniškiausia, ką gali valdyti moteris. Tiktais tokia moteriškė pamato, kokiam smulkume maudosi vyrija.

Salė užtraukia papirosą ir užsikosti.

Helė: Sale, į mus vyrįja, kolei neturime mauzerio, žiūri kaip į daiktą. Kaip į maisto priedą. Kaip į malonumą, kurį pasistengia laikyti kuomi arčiau po ranka. Aš štai burnojuos, rūkau, svirduliuoju prilakus. Jiems tai sujaukia protą. Jie tuomet manęs nori. Nori mane pamylėti kuom tik gali stipriau. Kad sugrąžintų į daiktą. Nekenčiu vyrįjos. Taikyk, matai, į tą inkilą, kur ant beržo kamieno. Nekenčiu moteriškumo, kurs yra patrauktojas kaip gyvybės tęsėjas.

Salė: Hele, ar tu užtikrinta, kad man užtenka liesumo? Manaisi, kad aš graži?

Helė: Tu esi įstabiausia.

Salė: Hele, aš šitaip myliu Viešpatį, tautą, vyrus, brangūs man tie kitalyčiai. Ir stipriai išgyvenu dėl savo nepritrauklumo.

Helė: Niekas tavęs neužvertins. Niekas nepastebės. Jeigu tiktais tu pati. Tiktais į tave panaši. Tik moteriškė įvertins kito moteriškumą. Tiksliai taikykis mauzeriu. Sale, tavo ranka – kaip strėlė įtemptoji. Salė yra įstabi. Salė neprikartojama. Sa-lė, Mi-lė, He-lė. He-lė my-li Sa-lę. Salė kaipo Helė. Helė kaipo Salė.

Helės ranka slysta per Salės alkūnę link pažasties ir toliau prie krūtų. Lūpomis Helė liečia Salės kaklą. Salė užsimerkia.

Helė: (*pašnibždomis*) Niekas tiek meilės nevaldo kaip silpna moteriškė. Ar verta ją sudalinti? Verta duoti jos vyrams? Meilė – tai mūsų turtas. Turtas, kurį moteriškės linkusios kartais parduoti už keliolika sū.

Salė: Hele, aš nežinau...

Helė: Sale, ir nežinok. Žinojimas apie meilę daugiau yra vyrų darbas. Moterys yra tvirtos savame nežinojime. Stipriai taikykis mauzeriu. Meilė yra kuomet tu esi nusitaikius ir negali iššaut. Meilėje šaudo vyrai. Vyrai pažįsta meilę kaipo mauzerio šūvius. Moterų meilė daugiau kaipo degus papirosas.

Salė: Hele, aš nežinau, ar man šitai patinka.

Helė: Sale, ir aš nežinau. Aš tai daugiau matau kaipo savęs lietimą. Savo mažų krūtų. Savo mielos sėdynės. Savojo amžino jaudulio, perštinčio tarpe kojų. Salė yra kaipo Helė. Helė yra kaipo tu. Kuomet prisilies tavęs vyras, tame nebebūs nežinojimo. Bus aiškiausias pramatymas išmaudyti tavo įstyje savo nelengvumus. Būsi kaipo eilinė tragiška užtaisytoja jo geidulingojo mauzerio. Jis aiškiausiai žinos, kuomi į tave šaudys. Tu aiškiausiai žinosi, kuomi tave nušaus.

Salė išsauna. Vieną, antrą kartą.

Salė: (*nusipurto ir išsilaisvina*) Hele, aš nežinau, ar tai, kas yra tarpe mūsų, tinka būt tarp žmonių. Aš nemanau (*šauņa*), nemanau, nemanau. Hele, paleisk, aš galvoju. Aš galvoju, kad meilė – tai, kuo turėtum dalintis. Būtų negailestinga prisilaikyti ją sau.

Helė: (*liūdnai*) He-lė my-li Sa-lę. Sa-lė He-lės – ne?

Salė: Hele, tu tokia įstabi, šiūdieniška, išmintinga. Aš būsiu tau kaipo sesuo, tik nebūsiu meilužis. Kadangi pasaulis toks didelis, margas toks, toks gražus. Ir vyrai jame toki gražūs. Ir actas šitoks saldus. Ir visa tai manyje susidėlioja į meilę. Ir aš pasiruošusi lėkti, skristi, kuomet tik mane mylimas pasivadins.

Helė: Salė myli vyrą?

Salė: Hele, aš nežinau. Aš nežinau, ar Jį myliu. Dar labiau nežinau, ar Jis apie tai nusimano. Viena tikrai žinau: jeigu mane atstumtų, plaukčiau dabar upe su kitais apelsiniais.

7 SCENA

Paryžius. Oskaro butas. Oskaras sėdi prie stalo veidu į žiūrovus. Pokštui pasiūloma sėstis priešais, nugara į žiūrovus. Pokštas atsisėda. Tačiau jaučiasi nesmagiai, vis nori atsisukti į žiūrovą. Atsistoja, išsitraukia kompasą, nustato kryptį ir, grįžęs prie stalo, atsisėda greta Oskaro. Šis įtartinau nužvelgia keistai besielgiantį svečią.

Pokštas: Nekreipkit dėmesį į mane. Laikais tokios orientacijos. Taip vadinamai – veidu į jūrą.

Oskaras: Koks gi reikalas mesjė atvedė į mano Pari namus?

Pokštas: Tautinis-patriotinis. Kalbėsiu be užlinkimų, formalinių nesklaidumų, tiesiog kaip politikierius tamstai politikieriui ir mūsų kaimo ambasadoriui Francijos tautoje. Noriu sutelkti emigraciją.

Oskaras: Sutelkti prie konkret tikslo?

Pokštas: Sutelkti į vieną krūvą.

Oskaras: Į kokią, jei ne sekre?

Pokštas: Dar, po teisybei, ieškau. Žadu išžvalgyti Kanadą, Pietinės Amerikos plotus ir baisyai mane masina Afrikos tuštuma. Tad tiesiai į jus ir kreipiuos: ar, tamista Oskarai, teiktumėtės palikęs judrų Paryžių ambasaduoti Angoloje, į kur aš tamistai siūščiau darbingus, sveikus lietuvius?

Oskaras: Kiek netikėtus siūlymas.

Pokštas: Tamistai netikėtus, o mano seniai pramatytas. Bet gal jums pirma išdėliosiu visa nuo pagrindų.

Oskaras: Kafė olė, kafė juoda, pypkę, cigar, papirosą? Vynas raudonas, baltas, iš la Provans, Božolė?

Pokštas: Bananą, jei, tamista, turite. Bandau ant savęs pramatyti, kaip toji maisto egzotika veikia lietuvišką kūną. Turiu vertingų stebėjimų. Nesukelia Afrikos vaisius many anei tridimo, anei pilvo baisy skaudulių. Vadinas, gali lietuvis, gyvulio atsisakęs, misti vien tik egzotika ir šitaip save pasisėti juodajame kontinente.

Oskaras: Atleiskite, mesjė...

Pokštas: Pokštas.

Oskaras: Bananų, de ja, ekskiuzmua, nuo prigimties nevarioju. Ar teiktumėtės ananas?

Pokštas: Šitą sunkiau praryju, bet reikia lavinti kūną, išbandymams ruošti lietuviybę. Neškite šen ananas. Kaip sakoma, ana nas, o mes jau, taip sakant, jejo (*juokiasi, bet supratęs, kad Oskarui nejuokinga, susitvardo*). Atleiskite, nešvankauju.

Oskaras pakyla ir nueina atnešti ananaso.

Pokštas: Tai šit kaip, gerbiamas Oskarai, Skaudu man tai jums sakyti, triuškinant ananas, bet mūs neprigulmingumas neturi jokios ateities šiudienėje Europoj. Iš karto užbėgu iš priekio jūsiškiems argumentams. Ten, kur tauta dabar stovi, ilgai ji neišstovės.

Pokštas atsistoja ir įsijautęs ima vaikščioti po kambarį.

Oskaras: (*iš buto gilumos*) Kontinua, mesjė Pokšt. Plaunu jums ananas.

Pokštas: (*tyliai sau pakartoja*) Ilgai ji neišstovės. (*Garsiai*) Mūs neprigulmingumas, mano giliu pramatymu, tėra tik šviesus meteoras, žybtelėjęs danguje. O mano tikslu apskaičiavimu, gyvenant apsupime tarp ruso, lenko ir vokiečio, mums likę gyvuot mažą daug penkiolika, dvidešimt metų.

Pokštas laukia Oskaro reakcijos, tačiau jos nėra.

Pokštas: Kokis iš to išėjimas, klausiate jūs manęs? Atsakau. Planinė emigracija. Siūlyte man kafė ir stebitės, kodėl aš – lietuvis Kazimieras Pokštas – siūlymo jūšų nepriimu? Jis tautiškai neteisingas. Patriotiniai nebrandus. Tūkstančiai mūsų piliečių savo raumenų pajėgas atiduoda brazilui, čiliui, kolumbiui, urugviui dirbdami jų plantacijoj jūšų priėgtą kavą. Ar jie toje saulėtoje terpėj tarp džiaugsmingų žmonių, mėgstančių tango, vyną ir nuogąją moteriją, ilgai pasiliks lietuviais? Griežtai jums tvirtinu: ne. Nespės per pasaulį pereiti nė kelios dešimtys metų, kai buvusi jų lietuviybė bus sumalta į kavą ir kitataučių vartojama kaip kafė olė.

Pokštas laukia Oskaro reakcijos, tačiau jos ir vėl nėra.

Pokštas: Klausiat manęs taipogi, ar aš nesušalau? Kas žino, gal man ir šalta. Vėsoka yra jūs bute. Bet netgi jei aš stovėčiau sušalęs į ledo statują, neleistina būtų lietuviui, savo tautos patriotui, o tokis tamsta ir esti, sviesti į židinį anglį ir tuomi

mane išsaugot. Iškart atsakau kodėl. Kadangi mūs lietuvybė, be pramatytos tvarkos išmėtyta po Naujorką, Bostoną ar Čikagą, naudojama kaip įrankis kasyklose anglų išgaut. Kiek ji ilgai dar tvers tamsioj, prakaitingoj šachtoj? Šimtą, tūkstantį metų? Dvidešimt maža daug. Toliau tie lietuviški muskulai pataps amerikoniškais, daininga lietuvių kalba išvirs į šachtiorų slengą ir vėlei mūs lietuvybė traginiai bus sukurenta Žiemų Amerikos pečiuose.

Oskaras: Atleiskite, mesjė Pokšt. Jeigu jums šitaip šalta, galėčiau atnešti malkų.

Pokštas: Ne, gerbiamasai Oskarai. Man šalta yra vidujiniai. Išoriniai aš prakaituoju, kaip Žemės žmogus. Karšta esti Paryžiu. Bet giliai patriotiniai, tautiniai aš šalu. Ir baisiai mane prišildytų jūsų apsisprendimas ambasaduoti Angoloje ar kurioje kitoje Afrikos šalyje. Tiktais ten aš dar pramatau tinkamą žemės tuštumą, kurioj ilgainiui iškiltų rezervinė Lietuva. Kasmet iš manęs jūs gautumėt dešimtis tūkstančių vyrų, o taip pat moteriškių, kaip aš vadinu, lietuvenešių, netelpančių Tėvynėj. Jums būtų šventa pareiga apsaugoti juos nuo kontakto su juodaisiais piliečiais, kadangi, manau, neatleistina, jei dar silpna lietuvybė imtų keist odos spalvą. Kaip pasiuntinys jūs tvirtai prižiūrėtumėt lytinį jų gyvenimą, tautiniai reguliuotumėt masinį ištvirkimą. Reikiant stabdyti gimimą – diegtumėt susilaikymą. Pakankamai prisikaupus ir taip gausiems maisto ištekliams, leistumėt išrinktiesiems, labiausiai viltingai nuteikiantiems ir lytiškai pajėgesniems apsėklinti vieną ar kitą kaimyno tautinę moterį. Ilgainiui, kuomet sustiprėtų rezervinė Lietuva, galima būtų pajungti bendram lietuvybės reikalui ir juodąją moteriją. Juodieji lietuviai taptų didele parama pradendant santykiauti su juodaisiais kaimynais. Meistriškai išplėtoję savo agrarinį ūkį, išstatę juodąjį Vilnių – rezervinę mūsų sostinę, taipogi ir juodąjį Kauną, jei Vilnių vėlei užgrobtų kaimynas juodasis lenkas, mes duotume savo kaimynams geresnio gyvenimo pavyzdį. Taip kad per du šimtu metų Afrikos kontinentas taptų plačiai užsėtas juodai baltais ir

spalvotais mūsų tautos patriotais. Tuomet jau galėtume grįžti ir pagrūmoti lenkui, vokiečiui arba rusui viso labo pirštu. Ir kaip prisiminimą, iš skausmingos nostalgijos atkurtume pirmąją Lietuvą, suniokotą ir nutautintą barbarų svetimų. Tokią aš kaip politikas matau vienatinę išeitį šviečiančiam danguje ir būsimai užgesintam mūsų tautos meteorui.

Į kambarį grįžta Oskaras, vienoje rankoje nešinas kalaviju, kitoje padėklu su ananasu.

Oskaras: Atleiskite, mesjė Pokšt. Ar matote, ką jums nešu?

Pokštas: Suprantama, gerbiamasai Oskarai.

Oskaras: Tai yra ananas.

Pokštas: Kaip jau pirma minėjau savoje nešvankybėje, kad jau taip ana nas, mes skolingi neliktume. Fu, kokis aš vulgarinis.

Oskaras: Nežinau, mesjė Pokšt, kaip jums... Asmeniškai man ananas nėra iš tolo neprimena juodos lietuviškos duonos. Į baltąją tautinį lašinį jis irgi nepanašus. Šeršė, lietuvybės drauge, skirtumo nuo cepelino. Prapjovęs jį nesurasi nė grumstelio mėsos. Manau, kad gražus mesjė planas pirmiausia skaudžiai pakirstų mūsų tautos kulinarinį, pilvinį patriotizmą. O iš ten jau tiesiausias kelias prie varlių prisivalgymo ir kitojų bžitkumų. Štai kur mesjė klaida. Giliausioji lietuvybė slypinti skrandžio sultyse.

Pokštas: Aš, tamista, juk ne pramogai kuriu išėjimo planą. Mane tai verčia daryti politinis padėjimas. Tik paaukoję savitą lietuviško pilvo tautybę, galėtume išsigelbėti nuo didesnės aukos.

Oskaras: Norit, atskleisiu jums paslaptį, kurios jūs, giliu mano prašymu, visuomenei neišduosit.

Oskaras padeda padėklą ant stalo ir atsisėda į savo vietą. Pokštas klesteli į kėdę šalia Oskaro. Vyras pasislenka vienas prie kito.

Oskaras: Atsiduokim (*pakelia pirštą į viršų*).

Pokštas: Viešpačiui?

Oskaras: Mėnuliui.

Pokštas: Kaip tais?

Oskaras: Sakau tai kaip ambasadorius, tautos priskirtas Pari. Pusė Mėnulio nakčia nusivoš ant Rosijos. Et fine. Rusija sunaikinta. Lietuva rytuose turi platų pasienį su neitriniu Mėnuliu. Galima megzti santykius, siųsti jį diplomata, vargšus kolonistus. Rankioti meteorus, kraterius užsuset. Žodžiu, kaimynas ramus, patikimas, kaipo belgas.

Pokštas: (*sutrikęs priima tai kaip pokštą*) Mes kartais, politikieriai, mėgstam kalbėt metaforiniai, bet kitąkart dėl puošnybės suaukojam aiškumą. Sakykite, kaip tai atrodytų išdėliojus realiniai.

Oskaras: Rusija – jums realu?

Pokštas: O kaipgis, gerbiamas Oskarai. Kartais net nejauku nuo šito jos realumo.

Oskaras: Mėnulis – jums realu?

Pokštas: Suprantama, negi Mėnulis būtų tik išmislo fikcija, padarinys vaizduotuvės.

Oskaras: Tai kas jums čia metaforinio? Du realūs dalykai krenta vienas ant kito ir vienas kitą priploja.

Pokštas: O, tarkite, kodėl pusė, kaip jis atsidalins?

Oskaras: Simplė (*kerta kalaviju per ananasą ir šis skyla pusiau*).

Pauzė

Pokštas: Ar jūs su kuo nors konsultavotės? Įspėjote Tautų Sąjungą? Lietuvos vyriausybę?

Oskaras: Konsultavausi? Su juo (*pakelia į viršų pirštą*).

Pokštas: Mėnuliu?

Oskaras: Viešpačiu. Aš, mesjė Pokšt, per jį gaunu įvairių televizijų. Valgykit ananas.

Pokštas: Bijausi, kad nebesuvalgysiu.

Oskaras: Įdomios yra televizijos. Man buvo kraupus atradimas, kuomet atėjo žinia, kad tai lietuvių darbas buvo atvežti į Graikiją tuos iškilus lietuvius: Sofoklį, Homerą, Sokratą. Jaučiausi, kaip kad mesjė, sunkiai bejtikėdamas mėnuliškom galimybėm. O dar kuomet sužinojau, iš kur jie tuos vyrus atvežė.

Pokštas: Gerbiamas ambasadoriau. Mane nuo jūsų pramatymų išmušė tautinis prakaitas. Jaučiu, kaip mane jis visą persmelkia vidujai.

Oskaras: Man tai pažįstamas jausmas. Ir žinot, iš kur atėjo tie iškilūs lietuviai? Valgykit ananas. Iš saulėtos Atlantidos. Girdejot, ko ji nuskendo? Nagi nebepakėlė išaugusios mūsų lietuvių. Daug jos prisigamino, o laivybos nebuvo, nebuvo jūrinio mąstymo. Teisybę jums pasakysiu, netgi uostų nebuvo. Žodžiu, nebuvo sąlygų saugiai išemigruot.

Pokštas: (*braukdamas nuo kaktos prakaitą*) Labai man yra pripažįstamas šis lietuvių bruožas.

Oskaras: Nepakėlė žemynas sudėtingos tautos, nu ir kapituliavo, pasinėrė po vandeniu.

Pokštas: Dėku jums, ambasadoriau, už gausingas vaives ir netradicišką matymą mūsų pasaulinės kilmės.

Pokštas atsistoja, ieško, kur čia išeiti, blaškosi po Oskaro butą.

Oskaras: Tada jie gyveno po vandeniu. Dugną rugiais apšėjo. Labai tauta gyvybinga. Kariuomenę stiprią turėjo. Bet koks tas karas po vandeniu. Strėlės plaukia lėtai. Radosi pranašų, manusių, kad reikėtų lipti į kontinentą. Lipo, bet buvo tokie dvasiniai milžinai, kad kontinentas po kojomis lūžinėjo kaip ledas. Todėl dabar taip nukandžiota atrodo mūsų Europa. Teko išsidalinti. Gaila buvo žemyną po vandeniu nuskandint. Vieną jau taip nudaigojo. Žodžiu, išlipo kas kur. Išsiplėtė, nutautėjo. Naujakalbių prisigamino, graikiškai prakalbėjo. Romėnus bandė vaizduot. Ir laukė tūkstančius metų, baisiausių vargus kentėjo staugdami į Mėnulį patino vilko balsais. Jednak Mėnulis ir bus tas pakojinis pagrindas, kuris visus lietuvius galės krūvoje išlaikyti. Nes žemės liesi kontinentai neturi tokios jėgos, kuri pakeltų šią tautą. Išėjote, mesjė Pokšt. Pabūgote televizijos. Nelengva prisipažinti sau praeities didybę.

Pokštas grįžta ir atsisėda greta Oskaro.

Pokštas: Aš čia, gerbiamas Oskarai. Atkirskite man ananas. Ir

žinote, gal geriausiai išjunkime televiziją. Baikime politikuoti. Kartais labai mane vargina amžini, nenustojantys politikierių debatai. Norisi kartais žmogiškai, be skaudulių pakalbėti su protingais tautiečiais iš lietuviybės elito apie mūsų sunkumus.

Grindys, neišlaikiusios lietuviybės, įlūžta, ir jiedu prasmenga.

UŽDANGA

II VEIKSMAS

1 SCENA

JAV. Lakūnai Steponas ir Stasys Čikagos lietuvių aviacijos šventėje agituoja už tris dolerius paskraidinti lėktuvu ir taip paremti jų būsimą žygį į Lietuvą..

Steponas: Ateikit ir pamatykit Amerikę iš viršaus.

Stasys: Trys doleriai užu skrydį.

Steponas: Aeroplanas išrastas. Mokėki ir skrisk oranžiniu.

Stasys: Mes perskrisime Atlantą. Padėkit mums šiam sunkume. Paremkite būsimą žygį viso labo trim doleriais.

Emigrantas: O kas mumis duos garant, kad mūsų prakaituotas doleris nebus investuotas į oušn?

Stasys: Saugosime jūsų dolerį daugiau užu savo gyvastį.

Emigrantas: Aš užu piloto gyvastį nepastatyčiau nė cento. Pakilęs į orą lietuvis jau dalinai lavonas. Kadangi jam Viešpaties lemta saugiai ant žemės bruzdent.

Stasys: Stepai, mus laiko žirgais ir užu mus nestato.

Steponas: Mus laiko paikais kišenvagiais, kurie, nusisamdę lėktuvą, bando dolerį traukyt.

Stasys: *(rodo į artėjantį Pokštą)* Antai bet vieną sugundė tavo audringa kalba – krapštosios piniginių.

Prieina Pokštas.

Steponas: Ar tamistą paskraidinti oranžiniu aeroplanu?

Pokštas: *(paduoda dešimt dolerių)* Dėku, xyriukai, bijau. Planai

ne visi dar išpildyti, kad drąsiai, bebaimiškai sėsčiau į jūsų aeroplaną. Kiek jums trūksta dolerių iki pilno skridimo?

Stasys: Trijų, ketvertos tūkstančių.

Pokštas: Aš gaučiau jum tuodu tūkstančius. Gal ir trečiam prikrapštyčiau. Manęs tik visai nedomina prisirinkta kryptis.

Steponas: Ar jūs gal ne taip nugirdot? Mudu skrisim į Lietuvą. Kilsime iš Naujorko ir nusileisim Kaune.

Pokštas: (*sau pakartoja*) Ir nusileisit Kaune... (*Steponui*) Kokis šio žygio tikslas?

Stasys: Ką tik tamstai minėjom. Garsinti savo Lietuvą.

Pokštas: Aš klausiu šio jūsų žygio praktinių paskatų.

Steponas: (*atkiša atgal dovanotus pinigų*) Imkite savo dolerius. Tai paskutinis čansas saugiau dar juos atgaut. Lėkim, Stasy, iš čia.

Steponas įbruka Pokštui dolerius ir pasisuka eiti prie lėktuvo.

Pokštas: Vyriukai, ar taip karščiuositės ir skrisdami virš Atlantiško? Įpuolę į jūrų audras?

Steponas: Audrose yra proskynų. Geras prityręs pilotas per audrą vairuoja kaip šoferis, vengiantis tankumynų. Tuom tarp tarp lietuvio ir dolerio properšų vis mažiau.

Pokštas: Bet aš gi jums sakau: gaučiau galbūt tuodu tūkstančius.

Lakūnai atsisuka į Pokštą.

Pokštas: Gaučiau galbūt tuodu tūkstančius. Betgi manęs neramina jūsiško skrydžio tikslai. Jūsų atsišaukimuos aiškiai yra pasakyta: norima išugdyti skraidančius lietuvius.

Steponas: Lietuvį – padangių milžiną. Lietuvį, kurs nebijotų dangų užsikariaut.

Stasys: Mes norim kiekvieną tautietį veidu atsukti į debesis.

Pokštas: Premijos vertas tikslas. Traukti jį reik su šaknim iš nusėdėtos žemės. Kerpes nuo jo nurinkt. Tegu ir jis, kaip tie paukščiai, pajunta sklendimo skonį. Tik reikia nubrėžti vietą jo planiniam nusileidimui. O tam, be aeroplano, prireiks griežtesnių planų. Štai kame slypi politinis ir tautinis nepramatymas. Jūs žadinat lietuvių pasikelt į aukštybes,

dalintis bendra padange su skraidančiu amerikonu, lakiojančiu anglokeltu ir kitataučiais aniuolais. Jūs stumiate jį padangėj pražūti ir nutautėt.

Steponas: Mes viso labo norim saugiai įveikę Atlantiką nusileisti į Kauną.

Pokštas: O aš tai matau valstybiškai. Jūs ruošiate oro kryptį. Žmogus yra pasiruošęs perimt iš paukščio migraciją. Lietuvis, matau, taip pat. Toks pažangos etapas. Tad būtina tiksliai paženklint mūs ateities tautos migrantų saskrydžio vietą. Kilkite iš Naujorko – tam aš kliūčių nematau. Bet leiskitės į Angolą, vyriukai, labai jūs prašau.

Pauzė

Steponas: Keistas, sakyčiau, pasiūlymas. Keistas man kaipo lietuviui ir kaipo lakūnui taip pat. Idėjiškų ginčų netęsdamas, buitiniai jums atsakysiu: toks skrydis su mūsų oranžiniu techniniai neįmanomas.

Pokštas: Matau, kad su juo neįmanomas joks padoresnis skrydis.

Stasys: Išmanote aeronautikoj?

Pokštas: Jūsų akis išmanau. Tad jeigu jums trūksta tikėjimo įveikti Žemių Atlantiką siauriausioje jojo vietoje, įveikite jį įstrižai. Dar niekas nėra šitaip perskridęs piktojo okeano. Kam rizikuoti smulkiai, vargti tai, ką jau kitas vargo ir nugalėjo. Stambų suloškit lošimą. Žūti geriaus nuo tvirtovės, kuri dar nepaimta, o ne nuo tos, kurią kitas dargi prieš jus sugriovė.

Steponas: Nenumanau, kokį lobį jūs užkasę Angoloj.

Pokštas: Vyriukai, ilga kalba. Jūs skrendate į Angolą. Jūsų nepaprastą žygį ryškiai šviečia spauda. Aš tuom tarp pasirūpinu, kad jums iš Naujorko pakilus būtų pradėtas ten mūryti tinkamas aerodromas. Jeigu sėkmingai atskrendat, aš jums organizuoju minią juodųjų piliečių, kuri jus audringai sutiks ovacijomis ir plojimais. Jei netikėtai pražūstat, aerodromą pritaikom būsimiems kolonistams. Kožnas lietuvis bandys atkartot jūsų žygį: laivėmis, vežimu, taipgi aeroplanais. Rinksis jie ten, kaip į šviesą kad renkasi peteliškės. Ilgainiui

iškelsim paminklą dviem lietuviams pilotams. Atgimsite judu didvyriais juodųjų lietuvių mituose, pasakose ir dainose.

Steponas: Atleiskite, tamsta tautieti, mes pilotuojam lėktuvą, skraidiname žmones ir pašta, tačiau nepakelsim į orą beprotiškų jūsų svajų.

Pokštas: Mes visi trys skraidinam vieną aeroplaną, kurs yra Lietuva. Skraidiname ją neturėdami tikrojo skrydžio plano.

Steponas: Mudu skrisim į Lietuvą.

Stasys: Mes norim Tėvynei įrodyt, kad ji iš savo sūnų sulauks didesnės drąsos.

Pokštas: Ir užuvis drąsiausia būtų įveikti Atlantiką, kaip sakiau, įstrižai. Leistis toli nuo Tėvynės. Nepataikaukit žiūrovui. Statykite savo vaidinimą ten, kur atrodo tinkama. Žiūrovas į jį ateis. Prisieks, kad ir kur jūs būsite, jeigu gerai vaidinsit. Toli jus prisiekęs žiūrovas geresnis yra užu tą, kurs šilumoj jūsų laukia. Vyriukai, labai prašau, leiskitės į Angolą. Suvienykim patriotinius, didžius, beprotinius užmojus. Aš jums garantuoju gyvenimą, jeigu saugiai atskrisite. Jei okeanas paglemš, aš jums garantuoju tvirtą gyvenimą po mirties.

Steponas: Tarkite, ar gražinti jūsų dešimtį dolerių?

Pokštas: Ar tai galutinis jūsų žodis?

Steponas: Galiu pakartoti jį tiek kartų, kiek doleris turi centų.

Pokštas: Ką gi, taip jau ir bus. Aš melsiuosi užu jus. Melsiuos už jus beprotybę. Kartais jos taip pritrūksta pramatančiam mūs tautiečiui tik dolerį arba litą. Skriskit ir būkit pirmieji lietuviai tarpe aniuolų. Skleiskite lietuvių tarpe Dievo tarnų. Kadangi mūs tautiškumas baigiasi ties atžyma metras aštuoniasdešimt. Labai išskirtiniais atvejais siekia jis kiek daugiau. Iškelkite savo oranžinį į pačią didžiausią žydrumą, o aš kada nors jį nuleisiu prie Afrikos juodumų.

Steponas: Girdžiu, kad tamistą domina lietuviškumo ūgis?

Pokštas: Labiausiai esu tuo persiėmęs. Didžiausias yra mano tikslas auginti lietuviškumą ir dauginti lietuvius.

Steponas: Los Angele, jei jus domina, esti giliai užsislėpęs lietuviškumo deimantas. Ar man jus ten nuskraidinti?

Pokštas: O galbūt mudu galėtume prisiekti tą tolimą miestą, per daug ir neatsiplėšę nuo Amerikos žemės?

Steponas: Prisibijote skrydžio?

Pokštas: Simbolinio – nebijau. Tautinio, patriotinio. Bet jeigu kalba užaina pačiam atsispirti nuo žemės kaipo fiziniams asmeniui, beveliju po savimi turėti banguojančią jūrą, o ne prasmingą dangų.

2 SCENA

Pokštas ir Steponas lūkuriojoje Holivudo prieigose.

Steponas: Štai kokis jis – Holivudas. Sinemos aerodromas. Žmonės čia ieško atsakymo: „art“ tai yra ar „industry“?

Pokštas: Pasaulinė problema, taipogi opi mūs tautai. Art ar išeiti į miestą ir darbintis fabrike?

Steponas: Dilemos rikiuoja pasaulį. Skrist gyvastim rizikuojant ar likti ir saugiai laukti mirties šiltame patale?

Pokštas: Jūs meistrinis intrigantas. Atsivežėt į Los Angelą ir vis dar nepasisakot, kame šiam toliausiam štate slypi lietuviškas deimantas.

Steponas: Matote, aš aviatorius, bet mano ambicija – sportas. Mes, susiprantama, galime drąsiausiose svajose regėti tarpe aniuolų skraidantįjį lietuvį. Tačiau sutramdžius svajas, pakaktų lietuvių matyti greitai bėgantį pažeme su kamuoliu tarpe kojų. Ar galite pramatyti futbolą žaidžiant lietuvių ir laimint pasaulio arenose kažin kokius medalius?

Pokštas: Sunkiai aš tai pramatau.

Steponas: Reikia saugaus aikštyno, ir viskas kitaip pakryptų. Žemės reikia lygios. Kiek aš valdžiai kartoju: statome stadioną. *How many* kartų sakiau, kad tiktais stadionuos galės ateity susitelkti mūs tautos patriotai. Turim atlikti bandymus. Futbolą išmėginę ir *satisfaction* negavę, galime tautą sutelkti ties lietuvišku beisbolu. Tik per skaudžius ieškojimus rasime sporto rūšį, kuriai geriausiai pritaikomas

nepaslankus mūs kūnas. Niekur savęs neįtaikę, galime ir palikti klipatų tautelę.

Pokštas: Sunkiai bepramatau beisbolą žaidžiant lietuvi.

Steponas: Misteri Pokšt, neskubėkite. Niekas negali nuspėti. Gal po ilgų dešimtmečių sunkiausio ir įtempto darbo skambės per pasaulį lietuviai su beisbolo lazdomis.

Pokštas: Duok jiems Dieve sveikatos. O jums – pranašautojo talentą. Gal ir tikrai tas beisbolas, kaip jūs ką tik išsitarėt, šlovins mūsų Tėvynę Afrikos platumose.

Įeina jaunas amerikietis Ronis.

Steponas: Štai ir mūsų vedlys. Vienas aš niekad nedirščiau pasinert į šią *industry*. Roni, kur tu buvai? Roni, veski mus tiesiai pas išsvajotąjį Frenką.

Ronis: Ronis bet kur jus nuves.

Steponas: Taigi, berniuk, rodyk kelią. Štai ji – tikroji Amerika: vėluojanti, nesuspėjanti, pasitikinti savimi.

Visi trys patraukia į Holivudą.

Ronis: (*laido replikas Holivude zujančioms kūrybinėms grupėms*) Sveiki, misterai Voltai. Radau jūsų pelei vardą. Ronaldas, se, ar skamba? Ronaldas – *Ronymouse*. Džeimsai, negi jūs kuriate trilerį apie gangsterius? Išmokykite jį mirti. Nušaukite jį iš tiesų. Nušaukite, kad žinotų: krentama melodramoje, o filmuose apie gangsterius už neteisingą vaidybą baudžiama mirtimi. (*Rodo Steponui King Kongu perrengtą aktorių*) Ne tikras, bet spėju, kad štai jis – briliant lituano.

Ronis išeina. Steponas ir Pokštas lieka stebėti, kaip repetuojama filmo „King Kongas“ scena. Kameros link artėja King Kongu perrengtas aktorius. Rankoje jis laiko lėlę.

Steponas: Štai jis – lietuviškas deimantas.

Tuo metu į sceną išeina parūkyti Marlen. Pokšto žvilgsnis nukrypsta į ją.

Pokštas: Koks visa smelkiantis žvilgsnis. Kuom vardu ši dievybė?

Steponas: Frenkas. Frenkas Didysis.

Marlen išsitraukia cigaretę, bet, neradusi degtukų, kreipiasi pagalbos į Pokštą.

Marlen: (su vokišku akcentu) Matches?

Pokštas: (*prieina prie Marlen*) Atleiskit man užu naglumą, bet jūsų švelni didybė neranda manyje žodžių. O jūsų meilus akcentas tėra tik didingas įrodymas, kad mūsųška lietuviybė, kokybiškai parengta, neduoda pagrindo baimintis būti išniveliuota. Deja, prie ydingo pypkiavimo Tėvynė manęs neįpratino, ir jūsų didingam talentui nebūtina tuo užsiimt. Džiaugiuosi jus čia regėdamas, tačiau didžeriopai nudžiugčiau regėdamas jūsų žvilgsnį mūsųškos scenos arimuos. O dargi mieliau jus patraukčiau su savimi į Pietus. Amerika – jau praeitis. Pats naujaisiais pasaulis jau išsikrausto į Afriką, ir jūsų jaunajam talentui čia yra ne vieta. Vaidintumėte Barborą, Mortą, Oną, Birutę, šitiekos turim ištvirkusios, dorios ir visų doriausios simpatinės moterijos. Mūsų stuburus slegia įvairi ir gausinga istorinės bobijos neapvaidinta našta. O daiktas neapvaidintas yra tarytum tauta, pripažinta *de jure*, tačiau kankinamai laukianti, kai bus pripažinta *de facto*. Tad jūsų *de jure* prašau vykti drauge į Angolą ir juodąją josios žmoniją patatyti prieš faktą.

Steponas: Misteri Pokšt, tai klaida. Šis siauražvilgis deimantas atstovauja germanams. Mūs gi lietuvišką dvasią čia atstovauja Frenkas: gauruotas žmogus su lėle.

Steponas nusiveda Pokštą prie King Kongo.

Steponas: (*paliečia King Kongo kaukę*) Frenkai, tu čia – viduje?
Režisierius: (*King Kongui*) Viena atmink, tu – beždžionė. Didžiulė baisi beždžionė su kūdikio širdimi.

Steponas: Frenkai, tu čia – viduje?

Aktorius: (*Režisieriui*) OK, aš esu *huge* beždžionė su vaiko širdim viduje. Bet kaip aš galiu ją pamilti – lėliško dydžio moterį? Ji man yra per maža (*tranko į kelį lėlę*). Ji man yra per maža.

Steponas: Frenkai...

Aktorius: Ji man yra per maža.

Steponas: Frenkai, tu čia – viduje?

Aktorius: Ji man yra per maža. (*Steponui*) Frenkas yra viršuje.

(*Režisieriui*) Ji man yra per maža.

Steponas: Frenkas yra viršuje?

Aktorius: Kaip aš galiu ją pamilti?

Steponas: (*Pokštui*) Frenkas yra viršuje.

Pokštas: (*Steponui*) Jis jos niekada nepamils. Ji jam yra per maža.

(*Isiaudrinęs Režisieriui*) Neverskit žmogaus pamilti tai, kas yra jam per menka. Skiepykit žmonėse didelius idealus. Jis jos niekada nepamils.

Aktorius: Ji man yra per maža.

Pokštas: Neverskit beždžionės kentėti. Duokit jam tikrą moterį.

Aktorius: Kaip aš galiu ją mylėti?

Pokštas: Šis Afrikos gyvulys turi teisę mylėti tokį pat Afrikos gyvulį – didelį kaipo ir jis. Neleiskit jo užu lėlės. Supančiotas santuokos ryšiais su šia pliušine būtybe jis kaipo mat nutautės.

Steponas: (*veda Pokštą už parankės*) Misteri Pokšt, tai tik kinema. Tyneidžerių melodrama.

Pokštas: Tokios tatai melo dramos ir silpnina lietuvių. Kiek mūsų gražaus jaunimo teka iš apskaičiavimo. Ima sau užu žmogų, vyrą arba meilužį medžiagiškai aprūpintą, betgi tačiau nepritrauklų seną užsienietį. Daro tatai iš vargo, iš skurdaus padėjimo mūsų silpnos šalies. Galiu numatyti finalą šios tipinės melo dramos. Lėlė apsives beždžionę. Ilgainiui apsivaikuos. Kaip fiziniai tai bus įvykdyta, man dar kol kas nesuprantama, nes, kaip gerai pastebėta, ji jam yra per maža. Tačiau kontaktas įvyks. Vaikai jų dar karstyti medžiais bei San Franciskos tiltais, tačiau pliušiniai anūkai nebenorės net atminti gyvuliškos kilmės, taipgi senelio Tėvynės.

Steponas atveda Pokštą prie miegančio Frenko.

Steponas: Misteri Pokštai, pažvelkit.

Pokštas: Beždžionę suris Amerika, kaip jau surijo ne vieną tautietį iš Lietuvos. Toks tatai liūdnas finalas šiųdieniškios melo dramos.

Steponas: Misteri Pokštai, tai jis. Frenkas. Frenkas Didysis.

Steponas ir Pokštas stovi Frenko kambaryje. Ant staliuko į švies-tuvą atremtas Marlene Dietrich portretas, tyliai skamba jos atliekama daina „Lili Marlene“. Lovoje miega didelis žmogus – Frenkas.

Steponas: Viso – du metrai į ilgį. Svorio tikslaus nežinau. Žodžiu, didžiausias iš žinomų lietuviškumo luitas.

Pokštas: (*nukloja Frenko krūtinę ir glosto*) Netikiu šiuo regėjimu. Ir tai grynaveislis lietuvis?

Steponas: Grynas. Be *any* priedo.

Pokštas: Viešpatie, reikia skubiausiai jį gabent į Tėvynę.

Steponas: Ne. Ir dar pasakysiu: tam nematau priežasties. Uždar-bis jo čia neprastas. Žvaigždės daugiau užsidirba, tačiau ir tokie kaip Frenkas, scenos pagalbininkai, štangų į viršų kilnotojai, lempų, kranų nešėjai ir scenografijos stumdyto-jai, skūstis neturi kuo. Moka visai padoriai jiems dosnus Holivudas. Turtų nesusikraus, bet sugebės išmaitinti savo gigantišką kūną. Turtas daugiau yra tai, kad Frenkas lais-valaikį leidžia žaisdamas EnBiEi.

Pokštas: (*nustėręs*) Frenkas lošia krepšiasvydį?

Steponas: Lošia, ir dargi kaip. Vienas geriausių sviedikų naciona-linėj lygoj.

Pokštas: Nemanot, kad lietuviybė, išaugus į tokį gabalą, turi la-biau prisisaugot? Nemanot įspėt vyriausybę? Neleistina ši-tokio turto tarpe krepšių ganyt.

Steponas: O kur jį geriau sunaudotumėt?

Pokštas: Į parodas galima vežti. Kaip visos mūsų tautos ūginį pa-siekimą.

Steponas: O kas šitas parodas lanko. Mažniekis paroda. Pažvel-kit į jo raumenyną (*nukloja Frenko kojas*). Kojos netgi mie-godamos pratusios nuotolį bėgt. Krepšiasvydy jo tėvynė. Jį ir draugėj visą Lietuvą aš tame pramatau. Užaštrins save

Lietuva. Skelbs ji save pasauliui didžiojo Frenko metimais. Jeigu aš žūčiau, ser, *Atlantic* yra ne juokas, noriu, kad jūs primintumėt Lietuvai josios Frenką. Noriu, kad žmonės suprastų, jog tautos idėja užsislėpus krepšiasvydy. Noriu, kad tuo įtikėtų. Leiskite Frenkui stiprėti tolimam Holivude ir gabenkit namo. Tegu ir jaunas, ir senas pamilsta didįjį Frenką, išgirsta jo rūstų staugimą ir patys išeina staugti į pilnas tribūnas. Tokia Lietuvos idėja. Sirgti už save, sirgti visiems už Frenką. Pildyti stadionus, rinkti pilnas tribūnas. Eiti į vieną krūvą ir toje krūvoje garbinti savo Tėvynę. Sirkime už Frenką. Frenkas geriau įmes. Frenkas kitą tautybę po savimi nudaigos kraudamas iš viršaus. Frenkas yra galingesnis už batalionus priešiškos mum kariuomenės. Leiskime jam išmiegot. Dar neatejo laikas aplink jį susispiesti. Dar per jauna tauta, kad galingajam krepšiasvydy savąjį dievą atrastų. *Dream*, mūs auksinis Frenkai. *Dream*, kolei kas pasistengsim užu tave atidirbt.

Pokštas: Saugokis milžinų iš Los Angeles „*Lakers*“. Ir užu viską pikčiausių kinemos režisierių. Budėk, kad jie tau neįgrūstų vietinės, amerikoniškos, tuščiaavidurės lėlės.

Steponas ir Pokštas apleidžia Frenko kambarį. Juos pasiveja Ronis.

Ronis: Radote briliantą?

Steponas: Taip, sūnau, ir norėjau tau už tai padėkot.

Ronis: Holivudas – gera deimantų saugykla. Sere, girdėjau, kad jūs pramuštgalvis pilotas.

Steponas: Dar vieną skrydį atlikęs, aš ateisiu į protą. Būsiu ramiausias pilietis. Vaikščiosiu į kinus.

Ronis: Aš Ronaldas, atsiminkite. Ronis Reiganas kada nors jums pamojuos iš ekrano.

Steponas: Ronis Reiganas – tinkamas sąskambis pasikelti į žvaigždes.

Ronis: Sere, o kuo jūs vardu?

Steponas: Aš – paprasčiausiai Styvas.

Ronis: Styvas – neblogas vardas kilti į žvaigždėtą dangų. Matote, misterį Styvai, mes turim vienodus tikslus.

Steponas: Tik tau aš, Roni, linkiu kuo greičiausios sėkmės ir kaip tiktais įmanoma trumpiausio tako pakilti. Tuo tarpu gi man reikės pačio ilgiausio tako saugiai įsibėgėt.

Ronis: (*atiduoda pagarbą*) Gero oro, misterį Styvai.

Steponas: (*atiduoda pagarbą*) Gerų scenarijų, Roni.

Pokštas: Tinkamo skrydžio, vyriukai. Aš tuom tarp pasiduosiu į juodąjį kontinentą. Tykiai, be įprasto šurmulio, tačiau su didžiausiu užmoju nuosekliai patyrint.

3 SCENA

Salė, Milė ir Helė išlipa iš traukinio Kauno stotyje.

Salė: Drauguzės, o kaip man džiugu, kad relsai galiausiai pasibaigė ir prisiekėm gimtąją žemę. Dainuoki, jaunyste, gyvenimą trejetui Kauno panų, grįžusių iš Paryžiaus. (*Staiga nuliūsta ir užsimerkia*) O kaip man graudu, kaip man liūdna dėl tų, kam jaunystė čia baigėsi dar ir neprasidėjus.

Milė: Sale, ką tik džiaugeisi, gyvenimą dainavai.

Helė: Moka lietuviška žemė savąjį atpažinti. Ir, apdalinusi liūdesiu, primena jam jo kilmę.

Salė: Man liūdna ne dėl savęs. Snieguoti laukai tik, naktis tik bežadė girdėjo, kaip Slibiną šaudyti vedė. Prisiminiau aš, drauguzės, šį graudų, tragedinį atvejį ir man pasidarė baisu.

Helė: O ką jei aš tau pasakyčiau, kad Slibinas nepražuvo?

Salė: Kam tuščiai save guosti.

Milė: Pačios regėjom, kaip krito jo ketvirtoji galva.

Helė: Slibino nepražudysi eilinio nagano šūviais. Nukirtus jam vieną galvą, toji galva vėl atauga ant kieno kito pečių.

Salė: Hele, daugiau nebedrįski žaisti ant mano jausmų. Tarki, ar Slibinas gyvas?

Helė: Gyvas, ir jojo galvos įgavusios daugiau proto. Jis nebe toks tuščiakalbis. Dabar jis yra patapęs Slibinu Literatu.

Salė: Rodyki man į jį kelią.

Poetė su savo draugužem drąsiai žengia sutikti savojo plunksnos brolio ir jo keturių galvų.

Milė: Sale, bet gi jie kanda.

Salė: Mile, jie kandūs tik savo rašaliniiais plunksnakočiais ir, kam jau kam, tačiau mums, trims jaunoms moteriškėms, jų įkandimai nebaisūs.

Scenoje pasirodo trigalvis Slibinas Literatas. Dvi išorinės jo rankos laiko atverstą knygą, kitos dvi į šią knygą rašo. Rankos dirba kaip gerai suderintos staklės.

Salė: Vargšas, kokis sudarkytas. Netekęs vienos iš galvų. Kuom tu vardu, pabaisa?

Slibinas Literatas: Tikslus mano vardas – Tr Fr.

Salė: Viešpatie, koks nelaimingas. Subjaurota netgi kalba.

Helė: Kaip aš pirma ir minėjau, Slibinas ne mėgėjas daug ir tuščiai kalbėti. Tr – tatai reiškia Trečiasis, Fr – tai Trečiasis Frontas. Tadgi Tr Fr yra naujas ir skambus pavadinimas plunksnadrakonių srovės.

Milė: Ties kuo čia Tr Fr darbuojiesi, taip įžūliai, energetiškai?

Slibinas Literatas: Kad norit į tai atsakymo, prašytume paėjėti draugėj su mumis į kairę.

Slibinas visomis savo kojomis žengteli į kairę scenos pusę. Helė ir Salė paskui jį. Milė lieka stovėti.

Milė: Sale, drauguže, maldauju, į kairę daugiau nebeik.

Salė: Mile, juk aš tiktais ieškau sau tvirtesnio atsakymo į gyvybiškus reikalus. Man, kaip poetei, taipgi jaunai moteriškai, būtina išbandyti, kuomi išgrįstas kelias drąsiai bebaimiškai einant į nepritirtą kairę.

Helė: (*dirsteli į Slibino Literato užrašus*) Sale, juk Slibinas taiso tavo eilių posmelius.

Salė: Slibine, kaip suprasti šitokį įžūlumą?

Slibinas Literatas: Norint išgirsti atsakymą, prašytume dar kartelį draugėj paėjėti į kairę.

Slibinas Literatas ir Salė žengteli dar į kairę. Helė lieka stovėti.

Milė: Sale, ką tu darai? Kur tu po šitokios gėdos jau ir bepasidėsi.

Helė: Sale, būk atsargi. Aš taip toli į kairę taipgi tavęs nelydėsiu.

Salė: Na, nelaimingas pabaisa, sakyki, kuo tau užkliuvo mano lyrinės eilės?

Slibinas Literatas: Mano motyvai tokie: jūsų, drauge, eilėms trūkumas konkretiškumo. Plunksnadrakonių srovė reikalauja aiškumo. Štai kad ir ši eilutė: „choras visų žemės brolių“. Būtina rimo neardant keisti į „darbo spartuolių“. Šiandien kiekvienas prochvostas laiko save žemės broliu, reikia griežtai juos atskirti nuo partijos ir komjaunuolių. Darbo žmonės nemėgsta burbulų ir miglų, gyvenimas jų tokis aiškus, kad spalvinti jį per vėlu. Na ir galiausiai finalas, nusilpęs kaip klieriko falas: „Pavasariu žydės laukai“ – mes siūlom keisti į griežtesnį: „Pritars jiems darbo fabrikai“.

Salė: Kaip jis juokingai eiluoja. Sakykit, Tr Fr, ar jūs ruošiatės eiti ir prieš bažnyčią? Sukilti prieš patį Dievą?

Slibinas Literatas: Norint išgirst atsakymą, prašytume paėjėti dar gilėliau į pievą.

Salė žengteli į kairę netgi pirmiau už Slibiną Literatą.

Slibinas Literatas: Mes, plunksnadrakoniai, šitaip temą pastatome: Kristaus, kaip savo vado, mes nuo šiol nebematome. Darbo žmonių kova mums aiškiausiai parodė, kad Kristus linkęs dalintis su turtuoliais paklode. Jei Kristus norės mums padėti, prašom, kodėl, malonu, tačiau tarpe mūsų nėra prisiekusių Dievo tarnų. Mes netikim į geresnį gyvenimą po mirties. Mes esam ištroškę teisingos ir laisvos dabarties. Kristus, kurs kaba ant kryžiaus, mums nebetinka pavyzdžiu, mums reikia tvirtesnio lyderio, kaip Leninas arba Mickevičius. Siūlom ir jums pritarti šitaip griežtai pastatytom mūs įžūliom pažiūrom ir leistis giliausiai į kairę, aistringai ir nežiūrom.

Salė užsimerkia, ir Slibinas Literatas iš visų pusių ją apsupa savo kūnu.

Slibinas Literatas: Trrr... Frrr... Trrr... Frrr...

Milė: (rikteli) Sale, ką tu darai?

Helė: Drauge, būki protinga. Neįsileisk į save tiekos kairiojo šlamšto.

Slibino Literato kūnas išsiskleidžia ir vėl išsirikuoja į eilę. Dabar ketvirtoji jo galva – Salė.

Salė: (užsimerkusi, transo būsenos) Mes eisena ilga, griežta – nuo polio ligi polio, apjuosim laisvą žemę...

Slibinas Literatas: ...grandinėmis, ne išdrikai...

Salė: ...sugriaudės žingsniai darbo brolių...

Slibinas Literatas: ...pritars jiems darbo fabrikai.

Milė pribėga prie Salės.

Milė: Sale, atsidalink. Nevirski ir tu pabaisa.

Helė priėjusi sušeria Salei per veidą. Salė atsimerkia ir atitrūksta nuo Slibino Literato.

Helė: Drauge, yra neatleistina, pagaliau negražu šitiekos užsibūti svajingam politiniam transe.

Slibinas Literatas: (išeina) Trrr... Frrr...

Helė: Kuom jis tave užkerėjo?

Pauzė

Salė: Noriu... į Maskvą.

Milė: Ką tik buvai Paryžiuj.

Salė: Į Maskvą. Į Maskvą, sesužės. Ten yra tikras gyvenimas. Dieviški politrukai su odiniais švarkais. Ten mane žvaigždės veda. Penkiakampės, raudonos. Maskvoje aš visa. Čia tėra mano šešėlis, tolimas mano aidas. Man čia trūkumas oro.

Helė: Kaži ar Maskvoje rastų sau pritarimą šiūdieniška moteriškė.

Salė: Hele, tai Dievas neleidžia mums tekėti už vedusio, kunigo arba vaikuoto. Maskvoje jo nėra. Dievas ten negyvena. Ten tu, sesužė, sau rastum darbščią ir mylinčią žmoną. Nesgi joki draudimai meilės nevaržo laisvos. Milė susiieškotų klieriką pravoslavianską, o aš, mano mielos bičiulės, o aš, mano sersers brangios.

Milė: O tu, Sale, su kuo?

Salė: O aš staiga užusigeidžiau tekėti už paprasto berno.

Helė: Tik ką mus į Maskvą kvietei...

Milė: Gašdinai politrukais.

Salė: Aš jus Maskvoje lankyčiau. Visos mes trys prasieitume Maskvos raudonaisiais kvartalais ir aikštėmis plačiomis. Tačiau vienintelis mano lauktų manęs savo kaime. Didelis ir netašytas. Dvokiantis kaippo derva. Darbo apjuodintom rankom. Tikro, o ne pramanyto, kuriuo šitaip mėgsta puikuotis miesčioniška mūs vyrija. Ten yra tikras žmogus. Sodžiuje jis manęs laukia. Rankomis išskėstomis. Rankos mane tos mylėtų, o kuomet nusikalsčiau, baustų mieląja bausme. Lūpos mane tos bučiuotų, šnibždėtų į ausį tikrus, ne įmantrius, rafinieriškus, o paprastus meilės žodžius: „Sale, tu man žmona ir užu tai tave myliu“. „Sale, užu neklusnumą būsi rytoj nuplakta“. Muštų mane jis taip, tarytum karščiausiai mylėtų. Mylėtų mane jis taip, tarytum netrukus užmuš.

Pauzė

Milė: Kokia tai nežmoniška meilė.

Helė: Stipriai pasėjo tavy jie savo kairuolišką sėklą.

Salė: O man gal ir reikia nežmoniškos. Nes žmogiška meilė mane kliudė kartkartėmis šonu, taip, kaip ledai per ledonešį kliudo upės krantus. Bet taip ir neatsirado galingos ledo lyties, kuri su visam išsivežtų ir liūdnąjį upės krantą.

4 SCENA

Salė, Milė ir Helė stovi susikibusios už parankių priešais bažnyčią. Salė ir Helė iš kraštų, Milė – viduryje.

Milė: Sale, žinai, man kažkaip tarsi pakirto kojas. Hele, aš apšlubau.

Salė: Mile, nepasiduok. Mūs gimtoje šalyje kažkas pasisavino meilę. Kiek tu į ją beieitum, gauni kaskart atsitrenkti į šarvuotas duris. Helei seniai tai apkarto. Ėmė ji sau ieškotis paprastos

moteriškės, neturinčios tarpe kojų to, ko visos mes ieškom, tačiau gi aistra kompensuojančios kozerį vyrijos. Mano jausmai taipogi tapo staiga nukreipti į nežmonišką meilę. Mile, tu paskutinė dar turi viltį paspėti tilpti į santuokos traukinį.

Milė: Hele, o tu kaip manai?

Helė: Merga tu korpulatinga. Nekūda, išdidi. Man gi daugiau patinka žemos, į actą linkusios, su siauromis šiknomis. Betgi bažnyčios vyrui, leidžiančiam savo dienas tarpe belyčių aniuolų, reikia išryškintos moters. Krūtys kad būtų matomos, išsiplėtojus sėdynė. Šitaip pastačius klausimą, tu ne tik atstovauji dailiąją moterų lytį, tu ir esi ta išgarbinta moteriška lytis.

Milė: Draugės, bet jūs mane stumiat susivilioti kunigą. Mylimąjį pasiglemžt. Stoti priešais bažnyčią.

Helė: Priešais bažnyčią, Mile, liksim stovėti mudvi. Tu gi, kaipo drąsiausioji, interesuotas asmuo, eisi į josios vidų.

Salė: Drauge, žvelk į šiuos mūrus. Argi jie turi tiekos pasakiško gražumo, kiek jo prilaiko mūsų švytinti moteriškė? Šalta yra tuose mūruose. Drėgna ir nejauku. Eiki ir juos sušildyk. Glauskis altorių šešėly, pildyki juos jaukumu. O kuomet mylimasai eis griekų išklaudyti, tu prie jo prisiklaupk. Ir išsakyk savo grieką. Vieną ir teturi. Meilė to grieko vardas. Meilė, kurią tu jauti kunigui, taipgi profesoriui ir pagaliaus poetui. Myli jį kaipo poetą, kaipo raštijos darinį, o kad jisai dar ir kunigas – tai nebe tavo kaltė. Būdama šalia jo, junki visą įmanomą moterišką koketiją. Ir įdėmiausiai klausykis, ar Dievas su savo tarnu irgi tuomet koketuos. Jeigu tai neišdegtų, jis tau paliks nuodėmklausiu, betgi jei pasiseks, jis pataps tavo vyru.

Helė: Eiki, daužyk į krūtinę ir nebeabejok.

Salė ir Helė įstumia Milę į bažnyčios vidų. Netrukus bažnyčia „išspjauna“ Milę atgal.

Salė: Nagi, ką jis tau sakė?

Helė: Kuomi tave kerėjo?

Salė: Mile, nebetylėk.

Milė: Sakė, kad matė mane, kaipo sėdėjau per lekciją pirmučiausiai suole.

Salė: Nagi, ką dar kalbėjo?

Milė: Sakė, kad matė mane, kaipo sėdėjau mieste netoli jo namų, skendinti jo poetizmuos.

Helė: Kuomi viskas pasibaigė?

Milė: Sakė, kad netgi stebėjosi, kaipo pamaldžiai klūpėjau būdama prie altoriaus.

Salė: Na, ir kas tolėliau?

Milė: Sakė, kad taip jau išpuola vis netyčiom susitikti, ar nebūtų tiksliausia man pas jį atsikraustyt.

Helė: (*atsidūsta*) Gilūs šventoriaus mūrai, jūs jau mums dovano- kit. Nušvilpėm vieną iš jūsų savo ne gilumu, betgi bobišku žavesiu.

Salė: Mile, juk mes nugalėjom.

Milė: Betgi nesutikau.

Salė: Mile, tu tai sugriovei? Meilę, kurią sau statei, ir į kurią jis atsiliepė, pavertei paprastu farsu?

Milė: Betgi nesutikau kraustytis į jo butą kaipo vienai viena.

Salė: Betgi o kaip sutikai?

Milė: Kaipo viena iš jūsų. Kaipo trys moteriškės. Draugės, važiuo- jam drauge.

Pauzė

Iš bažnyčios išeina Dainius.

Salė: Mile, štai jis išėjo.

Milė: Draugės, ką man daryt? Kur dabar pasidėti?

Helė: Jungiam merginos savo žavų šiūdieniškumą, brangiąją parfumeriją, kūno išlinkimus, apsupam Dievo tarną ir kaipo trys bebaimės jojojo kūno sargės lydime jį į namus.

Salė: Dainiau, taipgi profesoriau, taipgi dvasiškas tėve. Estite areštuotas jums draugingų jėgų. Esate meilės auka jausmingiausios iš mūsų, esate vyriškas kūnas, kurio mumyse šitaip trūksta. Drąsiai be baimės įgriūkit į bobiškus mūsų apžavus ir nedraskykit širdies dėl galimų pasekmių.

Dainius ir trys merginos ateina į Dainiaus namus. Dainius sėdasi ant kėdės. Helė prisitartina prie lango.

Helė: Nemalonu tai pranešti, tačiau, atrodo, artėja kontruzatavimas.

Salė: (*pribėgusi prie lango*) Hele, pasiėmėi mauzerį?

Helė: Mauzeris šitame mūšyje vargiai mums ar padės. Šimtmečio laukia kautynės tarpe Dievo tarnų ir paprastos bobijos. Tarpe dieviškos meilės ir tarpe tos, kurią valdė pasileidėlė Ieva. Pilkim ant savojo kūno kuomi daugiau kvepalų, tai atbaidys aniuolus, dieviškąją aviaciją, galinčią smogt iš viršaus. Betgi dieviškų pėstininkų tuomi neatbaidysi, šiudienės bobos kvapas trauks juos prieit kuo arčiau. Tad suformuokime aiškų savo gynybos planą. Aš apsiimu ginti Dainių, taipgi poetą, taipgi dvasišką tėvą. Judvi tuo tarpu bandot pačios kaip nors prisidengt. Šitai bandysime veikti dviem susisiekiančiais frontais. Jeigu mums neišdegtų...

Salė: Kvistume Trečiąjį Frontą. Plunksnadrakonį Tr Fr.

Atsidaro durys ir į vidų įeina Kunigas, lydimas Kunigų choro.

Kunigas: Dainiau, taipgi profesoriau, taipgi dvasiškas tėve, taipgi trys pasileidėlės, geidžiančios Dievo tarnų. Prašome mums dovanoti užu įsiveržimą.

Salė: Prašom, mieli berneliai, dvasiški oficieriai, drąsiai į mus įsiliet.

Kunigas: Taigi reikalas žinomas. Reikalas mums prieš akis. Reikalas tas, kad kunigui, mūsų bažnyčios vyrui, nepritinka naudotis trejeto gaspadinių dėmesio paslaugomis. Taipgi jam nepritinka net su viena gaspadine dalintis ta sunkiai įvardijama jam priskirtąja našta. Tadgi prašyčiau dviejų, esančių ne prie reikalo, nuolankiai nusišalint.

Helė: Dvasiškieji tėvai. Leiskite jums pranešti, kad nuskriausta bobija, primiršta, nemylėta, ši uomikart yra linkusi užu save pastovėt. Be užuolankų dėstykit, kuomi čionai atėjot.

Kunigas: Nenorime, kad šis reikalas siektų plačią visuomenę, taipgi laikraščių puslapius, taipgi valstybės tarnus. Dainiau, taipgi

profesoriau, aš maža daug suprantu, kad dvasingam kūrėjui, pildančiam eilutes bei nebrūkšniuotą popierą, reikia turėt po ranka moterišką idealą, šitai vadinamą mūzą, nagi taip ir toliau. Šiudieniška bažnyčia spėjo savy sukaupti tolerancijos atsargas beigi neprieštarauja šitokiems jūsų poreikiams. Nemanau, kad toks santykis, jeigu jis taip pastatytas, būtų bent kiek pavojingas Dievo žodžio tarnams. Betgi bijau, kad šiuo santykiu jūs neapsiribosite.

Dainius kosteli.

Helė: Nieko nėra įstabiau už žaviąją moteriškę, dirbančią įkvėpėja. Betgi tokis jūsų siūlymas meniškai nebrandus. Net ir poeto mūza lytinio pasninkavimo mūsų laikais neišters. Taigi jūs stumiate ją drastiniai prostituoti su eiline vyrija, kuriai ji nėra įnoringa. Siūlot poetinei mūzai tapt eiline kekše. Siūlote dvasiškam tėvui aukštinti eilėse lytiniai puolusį asmenį.

Kunigai patraukia prie Milės ir Salės.

Kunigas: Mūs Aukščiausiojo meilės žemiška oponente, taipgi vieno iš mūsų dvasiška patarėja jo sopulių giesmėje, mūza, taip ir toliau. Tiesiai atsakykite, ar turite lytinį reikalą į Dainių ir taipgi profesorių? Ar teiktumėtės santykiauti su juo kaipo idealas, kaipo kažkas aukštesnio, tyresnio, taip ir toliau? Bet ne kaip paprastas žemiškos bobijos egzempliorius.

Salė: (*užbėga Milei už akių*) Leiskit, šventieji vyrai, meilei apsi-mąstyti. Argi galinti meilė, varžtuose būdama, prisiimti sprendimą? Argi Dievas sukūrė vyrą ir jojo moterį tam, kad vėliau bandytų vieną nuo kito atskirt?

Kunigas: Dievas sukūrė vyrą ir tik paskui moteriškę, kaipo išbandymų priedą, kaipo banalų viliojimą ištikimos vyrijos. Vargas tai mūsų lyčiai, kad neišlaikė kvotimo.

Salė: Betgi lytis – tai kvietimas. Kvietimas priglusti prie to, kurs turi ne tokią lytį. Kvietimas jį apžavėti ir savimi apgyvent.

Kunigai grįžta prie Dainiaus ir Helės.

Kunigas: Dainiau, taipgi profesoriau, kunige, taip ir toliau. Tiesiai man atsakykite. Kiek jūsų poreikiuos užima tarpe bažnytinių smulkmenų ir buities reikalų poreikis moters kūno? Klausiu dabar be užuolankų: ar lengvai jus sugundytų aptariamoji moteris?

Dainius kosteli.

Helė: Niekas neturi galios veikti šitaip sugundančiai, kaip įstabi moteriškė. Kuomet ji nusimeta skrybėlę, atrodo, kad dangų pervėrė širdį veriantis žaibas (*nusiima skrybėlaitę*). Kuomet pasitaiso plaukus, atrodo, lyg vėjo gūsį verstų aukščiausių medžius. Kuomet aistros prigauta ji bando atsiriboti nuo dengiančios ją suknelės, atrodo tarytum žemė, bandanti nusikratyti kaustančios ją žiemos (*išsineria iš suknelės*). Moteris – tai stebuklas. Kai pagauta intymybės išskleidžia savo krūtis, atrodo, iš jų netrukus ims piltis baltoji lava, visa ką savo kely paverčianti į gyvastį (*atsisega liemenėlę*). Kuomet nusiauna batai, žemės pluta ištinsta tarsi vyro lytis ir kelia basas moters kojas į nepatirtą aukštį (*nusiauna batus*). Kojinės nukrenta pačios. Palieka tik menkas rūbas, dengiantis josios lytį. Jeigu ir jo nebeliks... Jeigu ir jo nebeliks, visa, kas esti šalia, bus netrukus įtraukta ir su visam išskraidinta į užusvajotą dangų.

Kunigas: Dainiau, taipgi profesoriau, taipgi rūsti pašnekove. Susilaikykite nuo to. Jūs visa nusiplikintot. Jūs apsinuoginot galvą, nagi taip ir toliau. Metas save sugrąžinti į pirmą pradį būvį.

Helė: Mano tikriausia būseną – atviraburnė lytis.

Kunigas: Dainiau, taipgi profesoriau, nagi taip ir toliau. Esame priversti kuomi greičiau išsinešdinti. Jūs kovoje naudojate uždraustą arsenalą. Kunigui nepritinka šaudyti į kolegas plikomis mergomis. Reiškiamo gilų protestą ir krikščionišką liūdesį. Dargi apsimąstykite, ar verta klausytis moterų, apskančių savo kaltę vidinėmis burnomis.

Kunigai išeina.

Salė: Hele, tu juos nugalėjai.

Helė: Mes laimėjome mūšį, bet juk ne visą karą. Greitai sulauksim ponių, padorių moterėlių, kurios šiam kare atstovauja žemiškas intrigas. Liežuviai, kurių artilerijai nebebus pavojingas mano apnuogintas kūnas. Liežuviai, kuriuos turėsime atremti ir pažaboti pridengtomis krūtinėmis.

5 SCENA

Salė, Milė, Helė ir Dainius pastarojo bute laukia naujos atakos.

Helė: Dainiau, taipgi profesoriau, taipgi mūs pagrobtasai. Aš, kaip ir jūs, savo akį linkusi kreipti į moterį. Betgi turiu jus įspėti: mūs išgerbtoji lytis turi nemažą trūkumą – potraukį apkalboms. Priešnuodis šiajam ginklui – visiškas abuojuamas. Aš skambensiu piano, Milė garsiai dainuos, Salė tuomet tarpu bandys kuomi garsiau skaityti savo poetizmus. Kreipkit į mus savo ausį, šitaip save apsisaugosit nuo klasingai ir taikliai šaudančios bobijos. (*Salei*) Sale, atverki duris ir įsileiski širšyną.

Salė atidaro duris, ir į vidų įsiveržia pulkas Kauno ponių.

Kaunietė I: Štai kokis apartamentas, pošlykščiai apstatytas.

Kaunietė II: Dievui ponulis dirbo, neaptarnavo buities.

Kaunietė III: Jaučiate tamistos drėgmę, puolusių temperatūrą?

Kaunietė I: Nagi iš kur rasti šilumai, kuomi žmonės gyvena be dievų pritarties.

Kaunietė II: Bet o kuri jau ir bus kunigo išrinktoji?

Kaunietė III: Toji, kuri iš trijų labiausiai papūtusi žandus.

Kaunietė I: Perdėm išrodo prozaiška.

Kaunietė II: Akivaizdinis trūkumas muziškos patirties.

Kaunietė I: Kaip poeto mūzai, klubai šiek tiek per platus ir per stora šikna. Gal ji anksčiau kam tarnavo? Įspūdis peršasi

tokis, kad jau labai sunešiota, perrašyta, užrašyta, meniškai bei kūrybiniai su visam nutrenkta.

Kaunietė II: Tamistoms teko girdėti Dainiaus, taipgi profesoriaus, naujučiausių eilių?

Kaunietė III: Kadgi nerašo eilių. Vos tiktais ją sutiko, krito į pačią giliausią įkvėpiminę krizę.

Kaunietė II: Gal jie tada, pažaboję meninius poetizmus, perdėm yra užsiėmę naujojo kūno kūryba? Gal ant erotinio pagrindo naktį išdarinėja fizinius virražus?

Kaunietė III: Bet juk ne pirmas mėnuo, kaipo kartu gyvena. Būtų žymu ant mūzos. Pilvas dabar gi nerodo anei jokių kauburių. Matyt, jų kūrybos krizė turi globalinį pobūdį: nesiseka anei meninė, anei jokia kita.

Helė groja pianinu, Milė bando dainuoti, Salė pasiruošusi skaityti eiles.

Helė: Mile, nagi, drauguže, užtildyki tuos pabūklus muzikos gaidomis.

Milė: Hele, kuomet aš sumišusi, man dažnai nepavyksta ištraukti aukštojo „do“.

Helė: Sale, pridenki mus. Milei užkirto šautuvą. Nubloški šalin liežuvniežes savo eilėraščių salvėm.

Salė: Be bažnyčios, be altorių, be sumainymo žiedų, žirgai skrenda, kiek tik nori, skrendam, lekiam vienu du.

Helė: Jis įdėjo žmogui širdį su troškimais neramiais, vasaros vynu nugirdė, jis ir nuodėmes atleis.

Salė: Be bažnyčios, be altorių, žirgai skrenda žvengdami, skrenda lekia mūsų norai, nesulaikomi, jauni.

Helė: Taipgi, sesutės, toliau. Argi šis laikas yra ne mūs svajom dovanotas? Helė, Milė, Salė.

Salė: Salė, Milė, Helė.

Milė: Judvi, Dainius ir aš.

Helė: Mes ir mūs pagrobtasai.

Salė: Milė ir jos mylimasai.

Milė: Aš, mano mylimas Dainius ir, susiprantama, jūs.

Salė, Milė ir Helė toliau šėlsta tyloje.

Kaunietė I: Kaipgi iš kailio neriasi. Bando būt tinkama mūza. Betgi, gerai įsiklausius, ji nevalioja ištraukti netgi aukštojo „do“.

Kaunietė III: Kaip tarpe mūsų sakoma, jeigu jau nepasisekė „do“ ištraukti į šviesą, tai po viskam visi trūkumai dvigubai išryškės.

Kaunietė II: Atkreipkite, ponios, dėmesį į Dainių, taipgi profesorių, kaip akimis jis ją ryja. Bando iš josios sulčių išgauti poetinį vyną. Betgi nepasiduoda meniniam sunaudojimui arkliskas eliksyras.

Kaunietė III: Klubai, matyti, per platūs. Peraugusi krūtine. Kaip tokią riebią bobienę galima sunaudot.

Kaunietė II: Nepavykus sugerti, bando mūsiškas Dainius, kunigas, taipgi profesorius, ją sutraukt kaipo dūmą. Degina akimis. Betgi ji ir kaip dūmas, ryškiai iš anksto matyti, esanti jam per riebi.

Kaunietė I: Galime konstatuoti drąsiai ir be užuolankų įkvėpiminę krizę.

Kaunietė III: Turime ryškų pavyzdį, kaip pilka moteriškė užsikariauja vyrą būnant nepajėginga lyriškai jį įkvėpt.

Dainius ima dūsti.

Milė: Hele, nustoki skambėjusi, mano mylimas vyras staiga pasigedo oro.

Salė: Išsikvieskime daktarą.

Helė: Daktaras nebepaspės.

Kaunietė III: Tai įkvėpiminė krizė. Nieko tame nepaveiksi.

Salė: (*Kaunietėms*) Kraustykitės iš čia grynojo oro nuodėjos. Nuo ištartų jūs žodžių nebėra kuo kvėpuot. Bėkit, ir kad jūs bėgimas pūsteltų į mūs pusę šitaip reikiamą vėją. Dinkite, širšės, iš čia.

Milė: (*pagriebia peilį*) Draugės, aš jam prapjausiu gerklose skylę kvėpuot.

Salė: Mile, padėki peilį.

Milė: Leiskite jam įkvėpt. Leiskite jam įkvėpt. Aš jam tenoriu praplėšti naująjį įkvėpimą.

Helė: Meski, drauguže, peilį. Dainių juo pražudysi. Jis jau antai atsigaua. Ima jis jau į ritmą, taktiškai prisikvėpuot. Mile, tai jojo pergalė. Mūs visų pasiekimas. Pirmas ir tikras žmogus, kurį iš žmonijos uolos drąsiai sau atsikirto Milė, Salė ir Helė.

Salė: Milė, Helė ir aš.

Milė: Mūs nenumaldomas trejetas.

Helė: Tai, ką mes iškvojom – įstabilioji šachta. Nors nėra čia nei anglių, anei metalų brangių. Betgi čia šauniai galima bobiško žavesio šufeliais, mūsiškų žvilgsnių gražtais meilę įstabią kast.

6 SCENA

Pokštas Madagaskare. Vieną po kito jis kala į žemę metalinius kuoliukus su grandinėmis, o grandines riša prie medžių.

Pokštas: (*kreipiasi į publiką*) Brangūs čionai susirinkę. Ponai ir taipgi jų moterys. Švedas, atradęs sau žemę būsimai apgyvent, į didžiausią medį įkerta vikingo kirvį, tuomi ir pažymėdamas savo naująsias valdas. Mes, kaip regėti iš piešinio, įrankio ir grandinių, atstovaujame tautą kiek kitokios prigimties. Betgi matau iš jės veido, spindinčių jės akių ir kvailaus nustebimo, kad pirmučiausiai jus domina, kaip čia atsiradau. Gal ir trumpai apsakysiu.

Laivé, kuria aš išplaukiau iš Naujojo jankių Jorko, gavo patirti Atlantike nemaloniausių audrų. Kiek jos yra nemalnios, aišku jau vien iš to, kad garbė išsigelbėt teko vieninteliam man. Mano mažąją valtį dar daugybę dienų neramus okeanas daužė į kontinentą, kol pagaliausiai be maisto, miego ir tyro vandens išmetė į jės krantą. Betgi ši nauja žemė mano vilčių nenuvylė. Aš išlaikiau kvotimą bei sotus, pailsėjęs stoviu dabar priešais jus.

Brangūs madagaskariai, mano bičiuliai skaroti, būsimų mūsų tautiečių netašyti, laukiniai bei juodaspalviai protėviai. Kaip tapo aišku iš piešinio, įrankio bei grandinių, mano čionai atstovaujama Žiemų Europos tauta radusi sau naują vietą neskuba medžio žaloti bei visai drastiniai elgtis su išgalūstais kirviais. Mes į kaimyno žemę, bandant ją apgyvendint, pirm savęs įkeliam karvę. Ir tik po to į mūsų gyvulio smarkiai apkančią žolę visą mūsų likusią giminę bandome atsivest. Karvę aš jums pristatysiu, kai į čia atsikraustys mūsų bendrapiliečiai. Turim visokio tipo, betgi tačiau iš veido, modelis, kitaip sakant, per dideliausiai nesiskiria. Skirtumas – spalvoje. Galima išsirinkti baltą, taipogi juodą, rudą arba su plėmais, de ja, jės išlepintai akiai, pratusiai prie ekvatoriaus spalviškos gyvūnijos, negalėsime pasiūlyt anei ryškiai žalių, anei oranžinio atspalvio, anei ryškaus raudonumo. Nieko tame nepaveiksi, tokią jau gavom iš Dievo spalvotumo estetika.

Betgi aš jės dėmesį pernelyg užlaikau ties pristatomu gyvuliu. Prisirinkit kantrybės. Ne už kalnų ir tas laikas, kai galėsite patys jį paliest ir paglostyt bei už krūtų patampyt. Karvės tą smarkiai mėgsta. Šitaip išgaunamas pienas. Mūsų platumose jis paprastai bėga baltas. Čia gi bijau prognozuot. Matysim, ar vietinės sąlygos, kaip kad ir jus nuspalvino, mūsų tautinį pieną spalviniai asimiliuos. Šiaip gyvulus tai lėtas, linkęs į pasyvumą, mūsišką fatalizmą ir pernelyg negalvotas. Tad ir, įspėju, netinkamas loti bei jodinėt.

Dabar, būsimieji tautiečiai, apie mūsišką žmogų, kurį, audros šičia primestas, garbę turiu atstovaut.

Mūs tolimasai protėvis visą tautos jaunystę kovėsi su miškais. Bandė jis sau atkovoti duonai derlingo ploto. Tamsiojo miško peizažas bei apniukęs dangus didino jo paniūrimą, būdo flegmatizmus. Žmogus išsivystė neįprastas, bet toms platumoms tipingas: nelinkęs per daug į kalbas ir mėgstantis lėtą galvojimą. Kartais gerokai pristingęs nerviško pajėgumo, tuomet įvairiai išsiliejantis: arba su kilpa ant kaklo, arba kaimyną kapot. Dailiojo meno genijų,

taipgi mokslo kūrėjų mes didelių neprigimdėm, bet dėl to ir bandysime su jumis prisimaisę, genų baisyj maišalynėje genijų propaguoti.

Brangūs madagaskariai, mūs tauta, pripažinsiu, skaitlingumu negausinga. Stipriai mes atsiliegame savo kultūriniais ištekliais, taipgi materijaliniais nuo pirmaeilų tautų. Bet neslėpkim ir kito: jūs pasyvumo laipsnis bei nerūpestingumas lepioje gamtoje įpratino mūs pasaulį kreiptis į jūsų tautą švelniai, bet be užuolankų: barbarai, juodašikniai arba tiesiog laukiniai.

Jeigu jus domina klimatas, tai pasakysiu tiesiai: jis mūmyse yra keistas. Pusę metų mus gaubia baltas totalinis sniegas. Anei gali jo nuvalgyt, anei kitaip išragaut. Vasarą mūmyse trunka trejetą mėnesių. Priešingai negu žiema, vasarą mėgsta tikslumą. Baigiasi vos tiktais atverti rudenio kalendorių.

Mūs augmenijos bujėjimas ne toks aktyvus kaip šičia. Auga tiktais kas iš anksto sutarta ir pasodinta. Jeigu ką nors primiršai – nebeužaug savaimė. Toks yra mūsų žmogus, tokie yra gyvuliai, toks tad yra ir augalas: laukiantis, kolei kitas jo likimą nulems, stingantis savyje veiklumo ir iniciatyvos.

Vasaros derlių nuėmęs mūs platumų žmogus devynis ne vasaros mėnesius sėdi lyg moteriškė kūdikio laukime. Tautos aplinkui mus, taipgi rūsčios, šiaurinės, užatakavo šaltį ir su žiema pasirašė tvirtą, netrikdomą sutartį. Mūs gi tautos diplomatai nesugebėjo sutarti anei su mūsų žiema, anei su broliškais lenkais. Lenkus mūsų tautiečiai taipgi, tikiuos, atsiveš. Galima bus paliesti bei patampyt už krūtinės. Lenkai šito nemėgsta, betgi mes jų neklausim. Karvės mums reikalingos tam, kad išgautume pieno, taipgi jos duoda mėsos. Lenkas mažiausiai naudingas mūs kasdieniame ūkyje. Betgi išorės priešą, net ir juodajam žemyne, lepiame kontinente, tautai į krūvą sutelkti apsimoka augint.

Vasarą mūsų tautiečiai linkę nekęsti lenkų, žiemą jie linkę nekęsti aptariamų žiemos. Mano paniekintas švedas, kir-

viais medį žalojantis, turi taipogi žiemą. Gal net ir atšiauresnė. Betgi jis jai sugalvojo begalę kontrargumentų. Pečiai, taipgi kaliošai bei kaučiukiniai paltai – tai, kas apsaugo švedą nuo žiauriosios žiemos. Mūsų tautiečiai nepratę draisiai nešioti kaliošų, susergera, nes prašlampa, na ir tuomet jau bažnyčioj per Visagalio gerbimą laibą lietuvio krūtinę drasko ne terorizmai ar užplanuoti sprogimai, betgi įprastas, tautinis, nuosavas kosulys. Tai ir papildo mūs siekį apsigyvent krūvoje su žmonių juoduma bei tuo pačiu išsigydyti amžinus mūs palydovus: kosulį, taipgi ir slogą.

Toks būtų trumpas pristatymas būsimo jūsų bičiulio – mano baltosios tautos. Dargi įspėsiu vyrus: moterys mūsųškos gražios. Modeliai vėlgi įvairūs, bet tik viena spalva. Visos baltos kaip pienas. Norint šiek tiek užutamsinti, galima palaikyti pliažuose ir ant saulės. Josios tuomet paruduos. Tačiau dar nė viena mūs platumų moteriškė saulėje tiek neišbuvo, kad iš odos išgautų jūsų spalvinį gymį. Taipgi galiu prognozuoti, kad pirmuosius metus josios atrodys baikščios. Tuo nevertėtų stebėtis. Mūs balta bobija apie Afrikos vyrus ne per daug nusimano. Jos susidarčiusios nuomonę, kad juodieji piliečiai laipioja po medžius, beigi iš medžių dairosi kokią savo pilietę iš bandos nusitverti bei su ja pabuvoti kūno malonume. Primygtinai prašau, iš pirmųjų dienų nesiskubinkit lįsti su kvailais pajuokavimais prie baltųjų panų. Jas nuo to gali ištikti multikultūrinis šokas. Vėliau įsitikinsit patys, kaip mūs nereiklios merginos moka mielai, maloniai ir nuoširdžiai santykiaut.

Taipgi įspėsiu moteris, juodųjų piliečių žmonas. Mūsų vyrai įpratę matyti moters krūtinę dviem gyvenimo atvejais. Kuomet jie dar būna kūdikiai, motinos jiesiems atkiša pieno pripildytą papą. Kai tik pienas pasibaigia, kūdikis sustiprėja, vaizdas į moters krūtinę tampa jam uždraustu. Antruoju gyvenimo atveju vyrai mato krūtinę tik prieš artejančią sueitį. Kuomet atrastoji pana, gyvenusi jo svajose kaip *persona grata* arba, mūsiškai tariant, buvusi ilgą laiką jo pageidaujamu asmeniu, tampa jo moteriške. Į juodąjį kontinentą

suplūdusi mūs vyrija gali labai nustebti, išvydusi tiek besimėtančios, net skuduru nepridengtos intyminės medžiagos. Ypač bijau dėl jaunimo, kurį jūs tautos atvirumas stebintų kone labiausiai. Mat mūs nepatyręs žmogus gali klaidingai galvoti, kad čia jau ir bus tas žadėtas antrasai gyvenimo atvejis bei drąsiai be išėjimo pult ant juodosios panos.

Betgi aš vėl išsiplėčiau kalbėti jums dalykus, kurių negaliu nei parodyti, anei duoti paliesti. Tad ar nebūtų verčiau aptarti mums kitą reikalą, kurio nei dabar, nei vėliau jūs prisiliest negalėsit. Tai mūsų tautos istorija, tapsianti taipgi ir jūsų.

Brangūs madagaskariai, mūs tautos sąkeleiviai. Šalis, kurią jums čia privešiu, viduramžių gūdumoj stovėjo kaipo gigantas: nuo jūros ir ligi jūros. Tad bendrumą jau turime. Jūsų didinga valstybė kaipo atplyšęs lieptas nuo Indijos Okeano lig Mozambikos sąsiaurio primena mūsų senovę. Neprisiimu gilintis, ar mūs neskaitlingai tautai šitiekos jūrų reikėjo, bet toks siekis yra. Mūsų kilnus pilietis, jūrų dviejų neturėdamas, jaučiasi tarsi vežimas, vežamas vieno rato, tarytum jauna amazonė, kuriai priverstinė gintis suardė krūtininių simetriją, kaip toji ežero valtis, varoma vieno irklų ir antrojo neturėdama sukdamasi ant vietos, kaip nelaimingas vyriškis, kuriam lengvabūdė gamta įdavė brangų kapšėlį giminei prasižest, betgi gyvybės kiaušinį jam tejdėjo vieną. Yra pasaulio tautų, kurios neblogai išsiverčia jūros užvis neturėdamos. Yra ir tokių pasaulio, kurioms užutenka vienos. Bet gi gyvena didžiosios, valdančios mūsų srietą: rusai, madagaskariai, jankiai, taipogi mes, kurios į vienatinę jūrą savęs netalpina padėt. Tad kurkime bendrą gerabūvį. Suvienykim savo siekius ir jūrinius troškimus. Raskime, kuomi galime prisidengt mūs šiknas: jūsiškas – šokoladines, taipgi ir mūsų baltas. Plotą, kurio čia yra tuščio ir nenaudojamo, visą žmonėm apsisėję, savo pilietį kursime kuomi labiau vertikalini. Jums, juodiems primityvams, mokslo žinių neragavusiems, tą dar keblumas suprast. Jūs žmonijos kūrybą matote perdėm gu-

linčiai, taigi plokščiam lygmeny. Menka yra, kas plokščia. Menka yra, kas sukurta drastiniai prisiartinus arba pripuolamai. Gabų pasaulio pilietį kurti privaloma nuodugnai, kuomi giliau įvarant savo išmanymo sėklą.

Nagi priėjo metas žodžių tuščių atsisakant jums ištarti svarbiausiąjį, tą, kurs nuo šios akimirkos jus visame lydės. Jautriai manęs klausykite savo juoda širdimi bei plikomis krūtinėmis. „Lie“ – tai kuomet žmogus pradeda prartatį apie lietų, bet užubaigti negali. „Tu“ – tai kuomet mes krepiamės į draugą, taipgi į priešą bei į juodašiknius. „Va“ – tai nustebęs šūksnis, regintis senąjį srietą, kurs su nauju susimaišęs ateitį nužymės. Dabar, aritmetikos mokslo su visam neragavę, bandykite tai sudėti. Juntate, kokią jėgą įgauna nauja jūs tėvynė. Juntate, ant kiek „lie“ skambiau už buvusį „ma“, girdite, ant kiek „tu“ mieliau užu slavišką „da“, bei ant kiek konkrečiau žmogiškas mūsiškas „va“ už jūs gyvulinį „ga“ – žąsų bei kitų sparnuočių paukščiųkajį gagenimą. „Ma“ ir „da“ mes pakeisim, „ga“ savaimė išnyks kaipo bausis rudimentas. Lieka neišimtos „skaros“. Siūlau jas iš šiknos dėti į žodžio priekį beigi pridėjus prisiagą šitaip mūs šalį ištart: „Skarotoji Lietuva“. Tad buvusį savo vardą dalinkite iš dviejų, liekaną prisidėkit bei prisi jos pripliusuokit čion atsikraustančią tautą. Nagi bandykit ir vėl. Daugel kartų bandykite. Atimti, supliusavimą beigi žiaurios padalinimus. Visa mes tai išgyvenome. Visa tai teks išgyventi ir jūsų tropiniam protui, dar nelabai įpratusiam prisi mūsų žmonijos lygčių.

Nagi drauge: „Lietuva“. Taigi ir dar vieną kartą. Kartokit, kartokit, kartokit. Tarkit, kuomet jau manęs ir kvapo čionai nebebus. Pratinkitės šiuo žodžiu visą save išlieti. Moterį pamylėdami, savo dievus gerbdami, gimusį sūnų matydami. Ir laukit, kuomet prisišiu jums giminingą valstybę šiaurės baltųjų piliečių, kartojančių tarpe savęs pažįstamą jums užkeikimą.

U Ž D A N G A

III VEIKSMAS

1 SCENA

Po kelerių metų. Salė, Milė ir Helė susitinka Kauno kavinėje. Nejauki tylą.

Helė: Kaip laikosi Dainius, taipgi...?

Milė: Ačiū.

Helė: Sale, ir tu ištekėjai. Kaipgi bernelis...?

Salė: Sveikas.

Milė: Hele, o tu su Tониu? Girdėjau, kad judu...

Helė: Laimingi.

Pauzė

Helė: Man nieko netrūksta, rimtai.

Milė: Man – juolab. Mes visko pertekę...

Salė: O mes nusipirkome spintą.

Pauzė

Helė: Tonis, žinoma, senas. Bet jis mane smarkiai lepina. Aš, žinoma, jums sumeluočiau, sakydama, kad jį myliu. Bet mudviem su Tониu gerai.

Milė: O mudu su vyru sekmadieniais einame į koncertą. Mes sėdime nuolat ten pat, nes turime abonementą.

Helė: Sale, o kaipgi tu?

Salė: O mūsų spintos durelėse yra įtaisytas veidrodis.

Milė: Veidrodis? Na ir kas.

Salė: Jame pamačiau savo atvaizdą. Naują bruožą radau. Mano veido muskulas kažkaip nuo akies įstrižai dalinamas naujo griovio. Kažkas, manęs nesiklausęs, plotuos, kuriuos aš laikiau teisėta nuosavybe, rausia gynybinius apkasus. Aš klausiu tuomet savo atvaizdo, kas gi čia toks mus užpuls?

Milė: O man nusispjaut į senatvę. Vienatvės, tiesa, bijau, bet raukšlės manęs negąsdina.

Helė: Aš savo bobišką atvaizdą atidaviau senio akims, kurioms mano irstantis kūnas niekad netaps per senas.

Pauzė

Salė: Man į tą spintą sutilpo visos jaunystės suknelės.

Milė: Ir ta, kur vilkėjai Paryžiu?

Salė: Visos ligi vienos.

Pauzė

Helė: Sale, bet tu su mumis ne per daug nuoširdi. Ar judviem su vyru gera?

Salė: Taip, neturiu kuo skųstis. Miegam po viena antklode ir man nuo to taip ramu. Jis lengvas ir, kuomet užgula, nejauti priplojimo. Ir sėkla man jo patinka, liekanti viduje. Gera, ramu, kai žinai, kad tavo lyties gyvenime įsivyravo santarvė.

Helė: Tai vedybinė laimė. Mokslas daugiau nei emocija. Bręsti ir supranti, kaip, sudraudus jausmus, galima mokytis džiaugtis praktiniais santuokos šūdniekais.

Pauzė

Salė: Žinoma, mano meilė nebe tokia beprotiška. Nebesutikčiau jos vyti. Pametė, na ir kas. Nelėkčiau dėl jos, kaip anksčiau, į patį pasaulio kraštą. Bet jeigu ji čia, po ranka, guli nereikalinga, gaila nepasiimt.

Helė: O aš paskui savo Tонį tarytum jauna plaštakė lekiu į jojo tėvynę už jūros ir okeano gyvent į Buenos Aires.

Milė: Hele, tu išvažiuoji priglauti Antonijaus turtų, lepintis jo tarnaitėmis bei būti kilminga dama. Tai ne visai tas pats, kas lėkt į pasaulio kraštą, kai mylimas pavadins.

Helė: Brestančių moteriškių reikalavimai keičiasi, bet esmė ta pati: lėkti už jūrų marių paskui pašaukusį vyrą.

Milė: Ir atsidėjus laukti, kol tavo užjūrio princas, visą turtą tau perrašęs, nusigaluos mirtimi.

Pauzė

Salė: Aš savo vyrą gerbiu.

Helė: O aš žaviuos savimi, apdalinta jo dėmesio.

Milė: Mano vyras mane rytais pavadina Mi. Tai jo mylimiausia nata. Tuomet aš jaučiuosi laiminga.

Salė: Draugės, ar tai jau ir viskas? Raukšlės veide nužymėta jaunystės dienų pabaiga?

Helė: Toji raukšlė veide tėra atspindys raukšlės, išvagojusios smegenis. Raukšlė, kuri mus iš jausmų stumia į praktinį protą. Iš lengvabūdžių mergų tapome moteriškėmis.

Salė: Argi viskas taip paprasta? Laikas atėjo ir baigta? Laikas nustoti gyventi, laikas nustoti mylėt. Laikas nustoti jautus, laikas nustoti kentėt. Kaipgi galima garbinti pilkumą ir ramybę, spintą, kurioj sukabinta tavo jaunystės drama, abonentą, kuris visam tavo meilės šėliojimui užbrėžia pastovumą bei užsienietišką Tonį, vien už tai, kad jis deda tau po kojom turtus? Kur pasidėjo tas laikas nemigos ir svajų, aikčiojimų, spėlionių bei nuodėmingų naktų? Mūsų dienos kaip šventė, kaip aklas žydėjimas vyšnios, ar galim su tuo susitaikyt, kad mums niekada nebegriš jos?

Pauzė

Milė: Sale, Hele, man laikas.

Salė: (*prisimena jaunystės šūkį*) Milė, Salė, Helė.

Helė: Sale, laikas ir man.

Salė: Helė, Milė, Salė.

Milė: Dainius, taipogi man vyras, mėgsta, kad valgis laiku būtų paduotas ant stalo.

Helė: Tonis labai mane lepina, bet ir labai išgyvena, jeigu laiku negrįžtu. Būtų suvis neatleistina, jeigu silpnos jo širdies, man šiuo metu priklausančios, saugiai nenugabėčiau jo gimimėms į tėvynę.

Salė: Bet gi ir jūs taip norėjote būti kieno nors mylimos.

Milė: Mes ir esame mylimos.

Salė: Bet gi ir jūs šitaip troškote pačios ką nors mylėt.

Helė: Sale, Mile, man laikas.

Milė: Hele, Sale, ir man.

Helė: Taipgi ir tau jau, Sale.

Salė: Žinau, bet nenoriu tikėt. Palikit mane jaunystėj. Dar bent ke lioms valandoms.

Helė: Sale, bet tai ne jaunystė. Viso labo kavinė, iškreipianti tikrovę muzika ir svaigalais.

Salė: Leiskit pabūt apgautai. Leiskite pasidžiaugti. (*Pastebi netoliese gulintį vyrą*) Kieno šis nukritęs vyras? Ponai ir ponios, ar girdit, kažkas šičia pametė laimę. Guli nualpęs žmogus.

Milė: Sale, jis stropiai miega savame girtume.

Salė: Ne, jis iš kiemo atėjęs, pamestas ir sušalęs. Tamistos, mėtosi laimė be gyvybės žymių. Ar kas nors pripažins andai ją čia pametęs?

Helė: Niekam nėra reikalingas tokis ištižęs kūnas.

Salė: Kūnas visai nesvarbu. Plaka jame širdis, mylinti, nusivylus, leidžianti taip netgi kūną teismui minios nusimest. Draugės, padėkit man šią sunkenybinę laimę sau į namus nusitempti. Nepalikit vienos, degančios aistroje.

Helė: Sale, Mile, man laikas.

Milė: Laikas, merginos, ir man.

Helė ir Milė išeina. Salė prieina prie gulinčio girto vyro ir bando jį išsitempti iš kavinės.

Salė: Nagi o man dar ne laikas. Aš dar turiu pasistengt. Kelkitės, jaunikaiti, mano svajonių žmogau, aš ta esu Joanna, Francijos mergina. Jūs manęsėjote gelbėti, betgi jus priešai pakirto, tad pernelyg nesirūstinkit, šįkart jus gelbėsiu aš. Mylimas, neprilygstamas, silpnas, ištižęs, gražus, niekam nereikalingas, betgi tik man vienintelei. Tapkite kiek lengvesnis, aš jus mielai parsinešiu. Garbinsiu, taipgi mylėsiu, taipgi jus įsilėsiu į savo slapčiausias vietas. Mylimas, nepažįstamas, nuostabus, paskutinis.

Pokštas, atvykęs į gimtojo miestelio bažnyčią, vėl, kaip kadaise, kreipiasi į parapijiečius iš sakyklos.

Davatka: (*mosteli rankomis*) Pradėkit.

Pokštas: O kaipgis minėti vargonai?

Davatka: Tamista, buvo, turėjom chorvedį, taipgi vargonininką, betgi kartu susimetę ėmėsi lošt proferansą.

Pokštas: Nustokit, pajuokavau. Nu stokit, nebeklūpėkit, sėskitės pagaliaus. Gera vėl jus matyti. Brangūs mani tėviškėnai. Simpatikai mano jus. Dėkui jūsų klebonui, man užuleidusiam vietą. Dėkui taipogi ir jums, kad neatsukot aniuolų jūrine kryptimi, kad pagaliaus nepasidavėt mano jaunystės šėliojimui. Buvote mano pramatymų negailestinga *jury*. Protą mano apšvarinot nuo nerealiųjų užmojų ir užu tai daugel kartų nuoširdžiai jums ačiavau.

Dabar prie naujausio reikalo, paliekant visus šventuosius, taipgi jų sargus aniuolus prie jų pelnyto dangaus. Mūs tauta išsikrausto. Daugelį metų praleidę tautinėje spūstyje, kur, man neleis sumeluoti brangūs mūsų astmatikai, kartais pritrūkdavom oro, savo nelengvą gyvastį tęsime saloje. Jus tauta išsirinko būti pirmaisiais lietuviais, gavusiais šitą tremtį, kuri, pasakysiu iš praktikos, smarkiai yra maloni. Nuo šiolei jums teks gyventi jūrinėje spūstyje, todėl ir Ažubalių kaimą siūlau, bendrai jums pritariant, pervadinti į Ažujūrio. Jūra, kurioj moteriškės nuo šiolei skalaus rūbus bei kurioje, tikiuosi, vyrai arklių nenugirdys, turi nemūsišką skambesį ir neprityrusiai ausiai skamba kažkiek atgrasiai: Indijos okeanas. Tam kad šitie nauji vandenys taptų mums mielesni, tarpe savęs ją vadinsime paprastai: Indauja. Mūs naujos Lietuvos antrą nepridengtą galą savo bangų pulsavimu plaks Mozambikos marios. Taipgi yra galimybių diegti dar ir kitas tautiniai kalbines permainas. Jūrą, kurioj tuomet telksis ir per bangas šokinės pulkas baltųjų piliečių, šaukt, po senovei, Baltija. Ir

atatinkamai šaukti jūrą, kuri bus nuspalvinta juodojo kūno panų.

Toliaus apie pačią žemę. Ji, kaip iš karto supratote, ten ne visai tuščia. Esti joje netgi miestų, taipgi ji turi sostinę. Senbuviai ją įvardija kaipo Antananarivą, arba Antano narvą. Tikiuos, juodieji supras, kad narvas mūs prislėgtai tautai, rusų, taipogi lenkų, taipgi kitų okupantų šimtmečiais engiamai, didelio džiaugsmo nedaro. Viena yra, sutikit, trenktis į svetimą narvą beigi kas kita atvykti į miestą vardu „Antanas“. Betgi palikime ateičiai kalbinius keblumus. Grįžkime prie sunkumų, kurie mus sutiks pirmučiausiai.

Kaimas jūs esat tamsus. Neturite anei kinemos, anei kitų smagumų, tad jums užuvis bus lengviausia Afriką apgyvent. Vienintelį malonumą gausite ten iš savęs ir tai užu karto padidins mūs tautos gimstamumą. Turiu šituo klausimu prašymą. Vaiko, prie žemės nelinkusio, nebestumkit į kunigus. Jei jis pritingi žemę arti ar apakėt, galgi jam verda pasiūlyti platųjį jūros arimą. Vietoj juodosios sutanos skirkite jam dovanų gražų dryžuotą rūbą bei už didžiuosius turtus, sukauptus seminarijai, padovanokite laivę. Gyvuojant tarp Indaujos bei Mozambikos marių, matrosų reikės mums daugiau nei Dievo žodžio tarnų.

Išvardijęs visus minusus, kuriuos ten patirs mūs tauta, persigrupuojau prie plusų. Pirmasai dalykas – klimatas. Jis ten yra įstabus. Anei mūs trumpos vasaros, anei ilgiausios žiemos, pusmečiais kartais užtrunkančios, jūs tenai nesurasite. Viskas žydi, žaliuoja ištisus kiaurus metus. Betgi yra keblumas. Kartais nuo tos žalumos ir nepaliaujamo karščio ima taipgi žaliuoti mūs platumų žmogus. Šitai pakeitusį spalvą brangų tautietį lietuvi būtina bus kuo skubiausiai išgabent į plokštakalnį. Ten jo jau lauks sanatorijos su juodosiom seselėm, taipgi ramybę bei šilumą skleidžiančiais pavadinimais: „Eglutė“, „Birutė“, „Draugystė“, „Druskininkai“, „Palanga“. Pabuvęs ten keletą mėnesių, o kartais visus metus, jis nusileis iš plokštakalnio pilnas jėgų aparti savo naująją žemę bei senąją moteriškę.

Darbo pigiausios jėgos ten apstu ir nestinga. Betgi ta darbo jėga – tai pritingintys negrai. Juodąjį berną į ūkį prisiviliot nesunku. Butas juodųjų piliečių paprastas, nestilingas. Šnekant visai paprastai, tai ir tėra iš šakų suręsta palapinė. Ūkininkas lietuvis, užsimanęs suburti juodą žmonijos jėgą, stengtis turi nedaug. Jam pakaks savo žemėje prisirinkti šakų ir kažki kaip jas supynus šių lizdų prigaminėti. Mums tai ne ką sunkiau, nei per Joninių šventę žagarus laužui sunešt. Taip prigaminus lizdavičių būtina kožną rytą stropiai visas jas apeiti bei pažymėti ant popieros skaičių naujakurių. Jeigu lietuvis mato, kad juoda žmonija ne per labiausiai skuba imti jai suteiktą būstą, galima griebtis papildomų, jau kraštutinių priemonių: dėti į lizdą mėsos, įvairių saldumynų, taipgi ir svaigalų.

Bet prijaukintas negras – dar ne vargų pabaiga. Negruose viską nudirbdavo juodosios jūjų moterys, vyrus daugiausia pataupydamos sueičiai arba karams. Jeigu sąlygos taikios, gali ir taip pasitaikyt, kadgi juodasis bernas, nusimojęs į darbus, ištisą kiaurą dieną saulėje išgulės. Nepaskubėkit iš karto šitokio darbininko dosniai apdovanoti kūniškomis bausmėmis. Galima tartis gražiuoju. Duoti daugiau mėsos arba net karvės pieno. Šitaip maitinamas negras fiziškai atsitisies bei prisirinkęs energijos išsilies jūs arimuos.

Jeigu ir tai neišgelbės jo iš tingumo tradicijos, būtina imti mokestį nuo kiekvienos juodos bei garbanotos galvos. Prislėgtas šitokio mokesčio negras ieškosis darbo, taipgi lengvų pinigų. Negrui tą darbą suteikęs, taipgi jo menką algą mokesčiams nuskaičiavęs, pamažėle patapsit teisėtu jo šeimininku.

Idant juodasis žmogus rūsčiai neimtų galvoti, kad saloje, kur per amžius basas ir dykas lakiojo, atkurta vergija, būtina jį mylėti, girti jo menką triušą bei kiekvieną sekmadienį leisti jį į šokius. To pernelyg nesilaikant galima susilaukti juodojo sukilimo, kurs, laiku nesutramdytas, peraugtų į raudoną. Gali net taip atsitikti, kad juodi politrukai darbštų lietuvi išbuožins ar su visam likviduos.

(Išsitraukia Madagaskaro žemėlapi) Kaip matoma iš žemėlapio, Ažujūrio kaimą įrengti vietos pakanka sočiai. Galima prie Indaujos, galima prie Mozambikos, ten mažesinės audros. Gali tai būti uostas, gali taipgi ir ne. Turim valią pritraukti kuomi arčiau Antano, iš kur būtų lengva į turgų šventadienį nusitrenkt. Vietą mūs kaimui išrinkus, namą reikėtų statytis paisant senosios tvarkos, paliekant aplinkui save buvusius savo kaimynus, šitaip parodant juodiesiems didžiausiąjį santarvės pavyzdį.

Jei kilo kokis nors klausimas, klauskit be įgimto drovesio. Tuomi aš ir baigiu.

Pauzė

Parapijietis I: Kaip man, tamista, siūlai keltis į naują Tėvynę beigi toliau ten pakęsti senąją savo kaimynę? Ar, tamista, kęstum vištas, kurios kiekvieną pavasarį nulesa tavo daržą?

Pokštas: Ponai, taipgi jų moterys! Dar ne vieta ir ne laikas...

Davatka: *(Parapijietičiui I)* Bernas, kuris man tarnaus, ne tik tavo daržą apvalgys, betgi ir tavo stalus.

Parapijietis I: Ne, tai ryškus grasinimas. Santykių atšalimas ir šaltojo karo pradžia. Ką gi, iššūkis priimtas. Kausimės mūšio lauke vieną prieš kitą išstatę savo juodąsias armijas.

Pokštas: Ne laikas ir ne vieta besikraustantį protą užimt teritoriniais ginčiais.

Davatka: Tamistos ažujūriškiai, aš reikalauju talkos. Kas iš savojo ūkio gali trumpam man paskolinti pulką ieties metikų.

Parapijietis II. Aš, Onut, sutinku. Jeigu tik man sugrąžinsi primirštą bulvių skolą. Vos tik mane ji pasieks, mano juodi karvedžiai lauks tavų paliepiimų.

Davatka: Tadgi, tautos iškėlėjau, kraustykite mus iš čia. Mes pasirošę suvienyti savo neskaitliąją tautą stipriojo kardo kirčiais. Tiek tautiečių išskersim, taipgi juodųjų tarnų, kiek iš mūs reikalaus auganti lietuvybė.

Plačiai atsiveria bažnyčios durys ir įlekia uždususi Veronika.

Veronika: Prapuolė sparnuoti lietuviai. Jie nebeatskris.

Pokštas: Kaip tais nebeatskris?

Veronika: Čia gi jūs, seksualinis. Kur šitiek metų išbuvote? Įdavėte man kompasą, o jiems turbūt užumiršot. Aš į jus atskridau, o jie pasiklydo rūke.

Pokštas: Kaip tais nebeatskris?

Veronika: Radijas ką tiktais pranešė. Žuvo sparnuoti lietuviai.

Pokštas priblokštas žimios nulipa iš sakyklos.

Davatka: Garbusis tautos iškėlėjau. Meldžiu, prižadėkite man Ažujūrio būsimam kaime vyriausios inspektorės vietą.

Pokštas: Dinkite man iš akiračio.

Davatka: Kadangi krašte, negarsėjančiam buitiniams malonumais, būtų gera naudotis bent jau valdžios smagumu.

Pokštas: Tautos iškėlimo nebus. Esate neverti būti daugiau iškelti, negu to nusipelnote. (*Veronikai*) Kaip tais nebeatskris?

Veronika: Prapuolė sparnuoti lietuviai. Lygtais ir niekad nebuvo.

Pokštas: Ne, tai gryniausias melas. Sparnuoti lietuviai ore. Jų kompasas pats tiksliausias, kurs rodo ne kryptį, bet laiką. Ne metas dar jiems nusileist. Ne metas užkrėsti tautą savojo skrydžio siekiais. Kaip tais nebeatskris? Kaip tais nebeatskris? (*Pravirksta*) Kaip tais nebeatskris?

Veronika: (*priglaudžia Pokštą*) Tamista dekadante, kas čia ir man per dalia. Kaip tik mane susitinkat, nebesutramdote ašarų. Kurgi tie jūsų jausmai, kurių tarpe savo tautos bei įprastos moteriškės vis padalinti negalit.

Pokštas: (*kūkčiodamas*) Veronika, jie ore.

Veronika: Tadgi nuleiskit ant žemės. Aš savo bobiškuos iščiuos iš to ką nors padaryčiau. Žmogų ar kokį padarą. Argi tai meilei svarbu? Bile tik būtų gera.

Pokštas: Veronika, jie ore. Mūsų sparnuoti vyrai. Ir anei jokia pagunda ant žemės jų nenuleis.

3 SCENA

Salė baigia rašyti laišką. Garsiai sau persiskaito.

Salė: Mylimas Petrai Petrovičiau. Už Šopenhauerį dėku, betgi nesunaudosiu, nes ir anksčiau jį varčiau. Kadaisė giliai jo nekenčiau, dabartės su juo sutinku. Jūs, kaip ir filosofas, esate visiškai teisūs. Moteris esti lytis, savo kvailyste įstrius tarpe belyčio vaiko bei tarpe tikro žmogaus. Kas moteriškai davė vardą dailiosios lyties, buvo arba išgėręs, arba pusėtinai aklas. Kaipgi gali vadinti šiuos žemaūgius lytimi? Esam geriausiu atveju vertos vyriško gailesčio bei sueities dovanų. Niekam ne paslaptis: moteriai reikia vyro. Netgi šunims taip nereikia artimo gyvo žmogaus kaip biednai moteriškai. Moteriai reikia valdovo, viešpačio, šeiminko. Kol moteriškė jauna, ji atiduos savo žavesį mylimajam vairuot. Kai josios kūnas susens, tapęs žmoneis nepritinkamas, ji nuolankiai bus vairuojama savo parapijos kunigo.

Petrovičiau, dovanokite. Prisiimu jus mylėti draugėj su visu Šopenhaueriu. Prisiimu jūsų smūgius. Garbinu jūsų kumštį. Prisižadu nubausta iš skausmo, taipgi iš apmaudo ateityje nevaitoti. Estite mano bernas, drastinis, nevalyvas, žmogus, kurio šitiek siekiau. Aš noriu iš jūsų meilės žveriškos, purvinos, moters širdį prisiekiančios per atvirą josios lytį. Nuplėškite man drabužius, suplėšykite kūną į gabalus, jei šito pareikalautų nežmoniška jūsų aistra. Tik, meldžiu, neatstumkite. Šliaušiu paskui jus keliais, būsiu tyli ir bebalisė ir džiaugsiuos šaukiama vardu, prie kurio anksčiau taip negalėjau įprasti. Jūsų Serafima.

Įeina Petrovičius – vyras, kurį Salė išsitempė iš kavinės.

Salė: Petrovičiau, jūs sugrįžote. (*Puola an kelių*) Kojas jums nubūčiuosiu, nulaižysiu pirštus bei apkramtysiu ūsus. Visa dabar darysiu, kaip jūs aistra reikalaus. Vardą savo pamiršiu, taipgi poetės šaukimą, būsiu tyli, alkana, meilės

ištroškusi vergė. Mylimas, neprilygstamas, nuostabus, paskutinis.

Petrovičius: Pasikelk, Serafima. Plaukus susitvarkyk. Svečių namo parsivedžiau. Dargi, tiksliau, net ir du. Leidžiu tau prie žmonių būt šaukiamai ir vadintis, kaip po senovei, Sale.

Salė: Petrovičiau, jūs atsivedėt į mūs konspiracinį butą pašalinių žmonių? Bet aš juk žymi visuomenėj. Šeimą turiu ir vardą. Brangusis, juk jūs sulaužėte mūsų susitarimą: turėti mūs slaptą gyvenimą, glaustis jame vienudu, maitinitis nežmoniška meile, uždrausta likusiam svietui, atskira nuo kitų.

Petrovičius: Bet tu ir keista, Serafima. Ką tik prašei atleidimo, dabartės staiga užsipuoli. Vardą aš tau gražinau, šeimos iš tavęs nepaėmiau. Būk išdidė, kaip visuomenėj, ir pasitiki svečius. Tamista užjūrio milžine, taipgi jo palydove, prašom atsilankyt. Jūs gerbiama poetė, atplyšusi nuo darbų, laukia įsiveržimo.

Įeina Pokštas ir Frenkas.

Salė: (*žvelgdama į Pokštą*) Dieve švenčiausias, tai Jūs?

Pokštas: Ne, gerbiamoji, tai jis (*parodo į Frenką*). Didžiausias lietuvių gabalas. Aš tik esu įmylėjęs jūsų pripažinimą. Myliu jus kaipo lyrikę, linkusią perdėm į kairę. Ir kaipo mano idėjų perteikėją mene.

Salė: Kodėl tik dabartės atėjote? Po šitiekos metų tuščių?

Pokštas: Reikalo tikro nebuvo. Taipgi daugybė darbų. Matau, kad ir jūsų stalą dengia popieros lapas su lyrine meilės poezija, kurios mes, tikiuos, nenutraukėm jos droviame apogėjui?

Salė: Aš suardžiau poeziją. Žvelgiantį veidu į jūrą drastiniai jus pavariau.

Pokštas: Šito ir būti negali. Jūra yra mumyse ir nuvartį ją iš mūsų gali tik vienas vagis, pravarde Fatalizmas. Jūs gi pirmoji poetė, meniškai sukusi moterį jūrine kryptimi. Jūsų poemos herojė, žalčio, berods, žmona, mūs moteriškių tarpe esti progreso kelrodė. Kaimo bernų atsisakius, taipgi

paveldėtos žemės, drąsiai save ji atidavė šliužui nepri-traukliam. Šliužas tasai ir yra mus pribauginanti jūra. Driežo žmona išrinktoji – čia jau lengvai prasiskaito šių dienė Lietuva. Kiekos nuvyllė finalas. Užmuša jūrą lietuviai jūsų nurodytais dalgiais, kas pirmučiausiai atspindi jų kontinentinį mąstymą. Betgi mažytį šį kazusą, ateities netikslumą paprašysiu įteikti į mokslines mano rankas. Teroriškai ji pagrindęs, praktiškai taipgi pagrįsiu.

Salė: Dieve švenčiausias, tai Jūs. Nieko tame nesupratęs. Tai poema apie meilę. Tai poema apie mus. Moterys stovi jūroje, vyras parimęs krante. Ir nieko nėra, kas padėtų sujungti tas dvi stichijas į vientisą kontinentą.

Petrovičius: Sale, žmogus su tavim moksliskai santykiauja.

Salė: Bet juk mudu su juo esame jau tai darę. Kuomet taip norėjosi žmogiškai su kuo nors pakalbėt.

Petrovičius: Serafima baisiai mėgsta, dovanokite, Salė, kuomet į ją vyrai kreipiasi kumščiais arba keiksmiais.

Pokštas: Ne visai supratau.

Petrovičius: Leiskite, jums parodysiu.

Salė: Petrovičiau, neišdrįšk. (*Pokštui*) Moterys ieško meilės. Visą savo gyvenimą laukia tik jos vienos. Jojančios ant žirgų. Saugančios ją su mauzeriu. Meilėje jos gyvena, kali tyliai joje ir svajoja, kuomet į ją pasibels jaunikaitis. Alkana ir nelankoma meilė tiek sužvėrėja, kadgi prarytų bet ką, bile tik būtų vyras. Kartą bent paragavusi drastinės vyrijos, ji sustot nebegali. Jeigu į ją atsilanko jos svajų jaunikaitis, ji sako jam: per vėlu. Sako jam: per vėlu. Grįžti atgal nebe laikas. Grįžti atgal nebe laikas.

Pauzė

Pokštas: Jeigu gerai supratau, jūsų siekis yra drastiniai žvelgti į priekį ir nedairytis atgal. Mano siekis yra taipgi tautos progresas, kurį mums paspartinti gali privestas šičia žmogus. Taigi ir pristatau: Frenkas – krepšiasvydžio dievas. Žmogus, kurs dėjimais į krepšį vėlei mūs tautą sutelks. Ne baisiai turėdami armijos bei finansinių išteklių galime sustiprėti tik

dėdami į krepšį. Į apačią ir iš viršaus. Pildydami ir pildydami savo tautos taškus. Tautinį dvitaškių kraitį.

Salė: Frenkas, tiesa, įspūdingas, milžino duomenų, betgi, kaip ir sakiau, man jau yra per vėlu.

Petrovičius: Sale, neliūdink svečių. Milžinas, taipgi garbusis jo aukštumų antipodas kreipiasi į tave kaip į smagią eiliuotoją. Duok šitiems vyrams eilių. Jie čia to ir atėjo.

Pokštas: Reikalas netgi, sakyčiau, kiekos delikatesnis. Frenkas turėdamas tokį lietuviui netipinį ūgį, taipgi dėjimo duomenis dar tebėra mūs poezijos lyriniai neapdainuotas. Tad prisilieskit prie jo savo kūrybos plunksna. Duokite mums poemą apie lietuvišką antžmogį. Skirkite Frenkui eilių. Pieskite Frenko portretą savo išdailintais žodžiais. Žodžiais, kuriais Frenkui bėgant arba rūsčiai kovojant su svetimais milžiniais drąsintų jį sirgaliai. Poezija ir krepšiasvydis – dalykai suvis artimi. Jis savo sporto poetas, jūs savo amato snaiperė. Jis savo priešą kapoja drastiniai prasiveržęs, jūs savo priešus pašaunate delikačiai, iš toli.

Salė: Antžmogis ir poetė?

Pokštas: Būtent. Frenkas ir jūs. Taipgi pilnos tribūnos sergančių patriotų, be sutrikimo skaitančių jūsų poetizmus. Tema, kaip pati susiprantate, dar su visai nelytėta. Perdėm švieži ir aukšta.

Salė: Tema gal išties nelytėta, betgi, garbieji ponai, joje nėra vietos meilei.

Pokštas: Kaipgis, poete, nėra? Tribūnos, kurios įmylėjusios kiekvieną vyrišką gestą. Greitį bei raumenyną. Apstu ten yra pašokimų, pamėtymų, išsigynimų, žingsnelių, dvigubo varymo bei kitokių judesių. Tai juk visų nuostabiausias nevaldomos meilės aistrynas.

Salė: Betgi joje su visam nepalikta moteriai vietos.

Petrovičius: Serafima čia teisi: krepšiasvydis – vyrų reikalas. Ką tiktais sugalvojau: palikite antžmogį man.

Pauzė

Pokštas: Tik ar jūs sugebėsite?

Petrovičius: Svarbiausia yra tikėjimas, o aš šiuo gigantu tikiu. Pa vaikščiosiu, prisitaikysiu, pažinsiu jį kuomi arčiau. Tuomet ir pradėsiu tapyti žodinį jo portretą.

Pokštas: Tik tamista, atsiminkite, Frenkas čia nieko neturi. Ar kurdamas sugebėsite Frenką ir išmaitinti?

Petrovičius: Juokaujate, gerbiamasai. Aš prieš kelioliką metų Sibiro mešką laikiau. Žymės yra ant krūtinės, paliktos josios nagų. Netikit, pasiklauskit Salės ar Serafimos.

Pokštas: Frenkai, na kaip, ar ryztumeis? Vyras jis konkretus. Ir man pamažėtų rūpesčių. Tikslas atsukti lietuvių į krepšiasvydžio lanką man juk yra antrinis. Jūra aš gyvenu. Jūriniais apsisukimais.

Petrovičius: Eikim, didysis lietuvi. Didžiausias iš galimų.

Petrovičius išsiveda Frenką.

Pokštas: (*šūkteli pavymui*) Frenkai, tave atlankysiu, vos tik tu būsi šio vyro lyriškai palytėtas, kaip tik ant stalo gulės didžiojo Frenko portretas.

Pauzė

Pokštas: Ar galima juo pasikliauti? Šis vyras kalbėjo tiesą?

Salė: Taip, ant jo kūno išties likusios nagų žymės. Moterų arba lokių.

Pokštas: Likome vienu du. Kažkaip nejauku be Frenko.

Salė: Be Frenko palikusiam vyrui negali būti jauku. Jei būtumėt šitaip palikęs prieš keliolika metų, ant jūsų krūtinės puikuotųsi mano karšti bučiniai.

Pauzė

Pokštas: Ne kiekviena dama sugeba mano skruostuos palikti drovumo raudonį. Taip sakant, mūs tautai svetimą politiniai spalvinį stovį.

Salė: O jūs ne per daug pasikeitęs. Aš tarsi šventinį rūbą mainydavau idealus, o jūs vis nešiojat tą patį. Kadaisė aš jus norėjau žiauriai bučiuoti už tai, kad buvote man idealas. Dabar tik norėčiau draugiškai palytėti jums lūpas už tai, kad parodėt man kelią į dar neregėtas aistras.

Pokštas: Nejaugi pamilot krepšiasvydį?

Salė: Antžmogį pamilau. Ne milžiną, kaipo Frenką, bet antžmogį iš tiesų. Leiskite jus palytėti. Pirmas mano žmogau ir pagaliausiai vyre, kurį dar jauna palaikiau savo vilčių jaunikaikiu. Bei paskutinis pilieti žmogiškosios lyties, kuriam save dalinu. Ši lytis man netinka. Manęs, kaip lyties, nebedomina padori žmonija ir tamsiausios jos atmainos. Žmogus man yra per silpnas. Aš netikiu šia lytimi.

Salė bučiuoja Pokštą.

Pokštas: Garbioji poete, drauge, na pagaliaus ir Sale, kodėl jūs šio drastinio veiksmo neatlikot anksčiau?

Salė: Todėl kad tikėjau meile. Bučiuoti be įžangos vyrą gali tik moteriškė, apleidusi meilės jausmus. Šiuo lengvabūdiniu bučiniu aš tvirčiausiai pareiškiu: meilės many nebėra. Teko pažinti man meilę būnant Joanna iš Francijos, taipgi aš ją pažinau kaipo kalė Serafima. Turint akivaizdoj visą mano meilės virtimą, aš jos didžiulę paletę stropiai išragavau. Žmonės yra per menki. Žmonės yra per menki man atsakyti į meilę. Lauksiu tvirtesnio atsakymo, tąsyk ne iš žmogaus.

Pokštas: Poete, išstarkit klausimą ir aš jums tvirtai atsakysiu.

Salė: Jo išsirtart neįmanoma. Galima jį tik pajusti. Eikite savo keliu, mylintis taipgi ne žmogų, bet jo darinį – tautą. Aš ieškosiu kažko, kas virš žmonijos iškilęs įveikia net ir tautas. Jei įgavau tokią meilę, kurios žmonija neišsprendžia, vadinasi, rasiu ir Jį, kuris tą atsakymą duos.

4 SCENA

Tuščioje Kauno gatvėje kalbą režia Gerbutavičius.

Gerbutavičius: Tamsioji lietuvių tauta. Žmogų vaidinti pamėgusios dilgėlės, usnys, kelmai. Rinkitės atsiklaudyti savo vidinio kaimyno – žmogaus iš artizmo šalies, kalbančio jums nepažįstama eseizmo kalba. Vidinėje jūs kaimynystėje šiandien ir

vėlei lyja. Prašlapę artizmo piliečiai. Ir šitas vidinis lietus – tai žodžio artistų prakaitas, ieškančių bei nesurandančių tautinės jūsų širdies. Išorės mūsų kaimyne, mes tarsi žarnų kirmėlės naršom po tavo kūną sunkiai ieškodami dvasios. Bet nedėkingas mūsų amatas, šis painus mechanizmas tautinių jūsų vidurių kiekvieną kartą mus atveda prie jūsų šiknos skylės. Tad ir liūdnai konstatuoju: tautinis jūsų organizmas dar nėra išauginęs dvasios anei širdies. Gyvybė jame palaikoma nuolatine cirkuliacija materijalinių šūdų.

Prisiartina Pokštas.

Pokštas: Žmogiškai – sutinku, tautiniai – prieštarauju. Lietuviškai dvasiai, žinoma, trūkumas dar patirties, tačiau užuvis neteisinga mūsų tautą vadinti beširde. Prilaiko ji savyje gailėsčio bei atjautos. Taipgi dažnai nestokoja ilgesio arba meilės.

Gerbutavičius: Jūsų lūpomis kalba atskiras individas, taigi pavienis žmogus. Aš gi kalbu kaipo zondas, neatsakingai įlindęs į tautos organizmą. Negresia jūsų tautai anei baisus insultas, anei širdies ataka, kadangi kaip šitokio organo jūs tau-toje neatrandama. Baisiausia, kas gali ištikti – tai vidurių užkietėjimas bei išliejimas į smegenis užkietėjusio turinio, ieškančio sau išėjties.

Pokštas: Nesutinku anei tautiniai, anei visaip kitaip. Smegenys mūsų valstybės taipgi yra užkietėję ir proletarinio gaivalo jos pro save nepraleis.

Abu trumpam nutyla.

Pokštas: Gerbiamas Gerbutavičiaus, akinančiai įvaldęs svetimas mums kalbas: lenkų bei eseizmo. Noriu jums prieštarauti, taipgi varyti kalbas, ginančias mūsų valstybę. Bet liūdnai konstatuoju: mes nebeturim klausytojų. Likome vienu du.

Gerbutavičius: Nedovanotinas melas. Klausosi mūsų praeitis – patys geriausi klausytojai, nebyliai mirusieji. Klausosi ateitis, taipgi puikus pašnekovas: duoda išsikalbėt ir tik po to atakuoja. Tarkite prakalbą jiems. Kelkite mąstymo

audrą savojo laiko štiliuje. Nieko ji nepakeis. Betgi sudrebins orą.

Pokštas: Nieko iš to neišeis. Oras mūsų užnuodytas, esame visapusiškai tautiniai suspausti.

Gerbutavičius: Tautinis oro gadinimas – štai iš kur toji stoka šviežumos ir gaivumo. Kartais labai nepakenktų vietoj aukštųjų kalbų tautai į krūvą sustoti ir, kaipo vėjo malūnui, orą nebylųjį sukt.

Pokštas: Visą savo gyvenimą aš mėginau kovoti su audringais malūnais, bet supratau pamažėle: netgi ir jų čia nėra.

Gerbutavičius: Tad ar ne laikas jiems rasti? Mūs skelbiami idealai dūžta į jūros bangas. Tik patyręs šią nuoskaudą senas idealistas gali pastoti kelią iš jaunimo atėjusiam. Sukurkime jam sunkumus. Bendrai pastatykime kliūtį. Kuomet jis kardu apkarplys mūsų sparnus sumedėjusius, bus jam lengviau įkandamos ir kitos jo laukiančios kliūtys.

Pokštas: Ar mes jau tik tam tinkami?

Gerbutavičius: Tai ir yra pašaukimas kiekvieno idealisto: stovėti visų aršiausiai jaunojo kelyje.

Pokštas: O kaip mūs audringus sparnus pritaikyti sukt pagal vėją?

Gerbutavičius: Ilgokai ėję prieš vėją, jie patys jam ima paklust. Sukite kairiąją ranką, dešinę pritardami. Jaunystė garbina vėją, pučiantį jai iš priekio, vėjas nuvargusį garbina, sukantį pavėjui. Ilgai savame kelyje kliūčių baisyjū į ieškojęs atraskite malonumą būti kitiems kliūtimi.

Pokštas: (*suka rankomis orą*) Sukti kairiąją ranką pritariant jai antrąja?

Gerbutavičius: Taipgi ir aš jums pritarsiu savo kairiąją ranka, kadangi dešinėje turiu įsitvėręs skėtį.

Pokštas: Mudu sukeliame vėją.

Gerbutavičius: Žmogus tik pirmaisiais sukimais sukelia savo vėją. Vėliau nemenkai prisivargęs sukasi pavėjui.

Pokštas: Gerbiamas vėjo malūne, ką jūs šiuo metu malate?

Gerbutavičius: Tautinę jūsų savimeilę, kolega, į miltus malū.

Pokštas: Kiek mes dar taip prasimalsime?

Gerbutavičius: Kiek tik leis mums valstybė, sveikata bei jaunomenė.

Pokštas: Visą savo gyvenimą aš gyvenau idėja apie antrąją Lietuvą, betgi jinai sudužo.

Gerbutavičius: Visą savo gyvenimą laukiau ateinančio genijaus, betgi jis neateis.

Pokštas: Liūdna tautoj neatradus reikiamo pritarimo.

Gerbutavičius: Liūdna, kuomet iš pramatymų lieka tik pokštas pigus.

Pokštas: Betgi atkreipkite dėmesį į debesuotą dangų. Kaipojisai nusispalvinęs kraujo raudonumu.

Gerbutavičius: Lįskit, bičiuli, po skėčiu, mėgaukitės besibaigiančiu malančiojo artumu.

Pokštas lenda po Gerbutavičiaus skėčiu.

Pokštas: Debesys žada audrą. Artinasi į mus.

Gerbutavičius: Taip, gerbiamasai, artinasi. Eina į mus išsipildęs, pritarimą atradęs kraujo idėjų lietus.

Trenkia žaibas.

5 SCENA

Salė drauge su Slibinu Literatu važiuoja į Maskvą.

Salė: Draugai, mano artimos galvos. Mūsų vieningoj krūtinėj plaka širdis alkana. Stovime veidu į antžmogį, smingame tiesiai į jį. Nebetampykite man jausmo, tarkite jojo vardą.

Slibinas Literatas: Josifas Visaryjonyčius, ryjantis be paliovos.

Salė: Josifai Visaryjonyčiau, tąsyk suvalgyk mane, išmaudyk mane savo meilėj, kurią tu tautoms dalini. Esu tik eilinė moteris, eilinės žmonių padermės per nesuprantamą klaidą apdovanojama jausmu, kuris tarp eilinių žmonių atsako nesulaukia.

Slibinas Literatas: Sale, tau pinasi kojos, taipgi linksta galva.

Salė: Tatai gal nuo ilgo ėjimo į nepaliaujamą kairę. Sakykit,

- draugai bendragalviai, ar aš jam tinkama partija, ar antžmogis, kaip ir mes, leidžia dienas kairėje?
- Slibinas Literatas:** Josifas Visapraryjantis nėra kairėje kaip mes. Josifas Visapraryjantis – pati kairės giluma. Prisiekus Visapraryjanti, nėra daugiau kelio į kairę.
- Salė:** Neškit tuomet jam mane. Skandinkite manąją meilę giliausioje kairėje. Lai mano alkanas kūnas tampa odoj išrašyta poema apie antžmogį. Kuomet jam mane nusinešite, nuplėškite brangius viršelius ir leiskit Visapraryjančiam iš lėto manęs atragauti.
- Slibinas Literatas:** Ispėjame, tai pavojinga. Nes Visapraryjančio meilė savo aistringajai partijai gali draugėj su bučiniu ir mylinčią širdį išplėšt.
- Salė:** Kaip aš ilgai šito laukiau. To, kuris atragautų dainuojančios mano širdies. Kuris palytėtų ne lūpas, ne kaklą, taipgi krūtis, betgi jautriausiąją dalį, tą, iš kur liejasi meilė. Daugelį kartų liepiau savo mylinčiai širdžiai traukti gyvenimo himną. Dainuoki, širdie, gyvenimą, šitaip jai prisakiau, galgi tuomet ir gyvenime tau kas nors atsilieps.
- Slibinas Literatas:** Netrukus pakilsime laiptais, kurie mūsų keturias galvas tiesiai pas antžmogį ves. Nagi, statykime kairę ant laiptų stačios pakopos. Drąsiai pastatę kairę, vėlgi statykime ją. Taipgi ir dar kartą kairę. Kairę ir dar kartą ją.
- Salė:** Sustokite jo nepriėję. Taip iš eigos negaliu. Tarkit bent keletą žodžių, kaip jis atrodo – antžmogis?
- Slibinas Literatas:** Visa, kas tik jį supa, spindi raudonume. Ten, kur yra pažymėta antžmogio dydžio pėda, joks padorus kapitalas nebepraeis niekada. Veidas jo iš toli šviečia kaip tekanti saulė, ir tik arčiausiai priėjęs bruožus pažinti gali. Šitąją kaitrą nustato jo Visalemiantis balsas, jo Visaregė akis bei Visarūkstanti pypkė.
- Salė:** Gana man jo išorę piešti. Leiskite į jo vidų. Nuogą jam neškit mane, be įmantrių viršelių, kuriuos kartą kitą pavartę turinį gilų pravers. Jokia geidulinga tauta taip jam savęs neatvers kaipo antžmogio meilės trokštanti moteriškė.

- Slibinas Literatas:** Tadgi statykime kairę ir dar vieną kartą ją. Kairę, kairę ir kairę – tokia vienakojų dalia.
- Salė:** O, Visaryjantis antžmogi, jaučiu jau iš tolo tave, kaip nuoguma pirtyje jaučia artėjantį garą. Ar tavo įkaitinti akmenys jaučia, kaip prie jų braunasi meilės ištroškusi Salė?
- Slibinas Literatas:** Kairę ir dar kartą ją. Kairę ir dar kartą ją.
- Salė:** Stokite, bendragalviai, nešantys jam mane. Aš Visaryjančio balsą Rusijos toliuos girdžiu. Sako jis man, kad žmogų reikia pirma įveikti. Tvirtina, kad be kraičio tesam galvijų banda.
- Slibinas Literatas:** Kairę ir dar kartą ją. Kairę ir dar kartą ją. Kraitis, kuris jį pradžiugintų, esanti mūsų tauta.
- Salė:** Ką gi, Visapraryjantis turi dovaną gauti, jei užu tai gausiu meilę, nerastą žmonėse. Josifai Visaryjonyčiau, antžmogi žmonėse, žmogų reikia įveikti, tadgi įveik mane. Išbandyk mano meilę, aistrą užmušk manyje.
- Slibinas Literatas:** Kairę ir dar kartą ją. Kairę ir dar kartą ją. Priėjome pačią gilumą. Nuo čia kad ir kur benužengsim, liksim dešinėje.
- Balsas:** Bolševikų kalė. Raudona intrigantė.
- Salė:** Draugai bendragalviai, kas tai?
- Slibinas Literatas:** Nepaisyki, Sale, tai kraitis. Tokis jau kraičio likimas – jį būtina vyrui išduot. Stovėk, moterie, kaip stovėjusi, veidu į Visapraryjanti. Į tautą nesidairyk. Vos tik atgal atsisuksi, Josifas Visaryjonyčius pavers tave akmenimi.
- Salė:** Bet kurgi tas mano antžmogis, antmylimasis ant žirgo?
- Slibinas Literatas:** Visapraryjantis čia. Netrukus jis mus pamylės visa pamilstančia meile.
- Salė:** Galit mane prilaikyti, drastiniai jį pajutau. Antžmogis mane skaito. Štai kokis yra atsakas į nežmonišką meilę. Šitaip yra traukiama bobiškos meilės rakštis. Tu jam esi poema, jis yra tavo skaitovas. Tu – užrašytas žodis, jis – tave atrakinanti, išimanti akis. Pirštą savo paseiljęs verčia mane jis ant šono. Neatsiplėš nuo manęs, kol su visam neužvers. Poema ir jos antžmogis. Amžiams paliksiu jame. Visapraryjantis Josifas, visa paminusi Salė. Aš, draugai, kaipo užraktas, senas ir surūdijęs, daugelį metų kentęs užurakintą save. Jokis raktas

netiko, jokis, išskyrus šitą. Koks nenusakomas gėris visiškai atsiverti, eiti giliausiai į kairę, maudytis jos smagume.

Slibinas Literatas: Kairę ir dar kartą ją. Kairę ir dar kartą ją. Visapraryjantis Josifas Salės poetizme.

Salė: Neškit mane iš čia, Visapraryjantis baigė. Mano ieškojimams galas, aš esu užversta. Žmogų reikia įveikti. Juo labiau – alkaną moterį. Tokis gyvenimo tikslas. Aš esu įveikta.

6 SCENA

Scenoje stovi sutrikusi Salė. Įbėga Pokštas.

Pokštas: Sale, ką jūs padarėt? Klaidingai atsukote tautą priešinga kryptimi.

Salė: Bet aš tik ištroškusi meilės. Argi tai mano kaltė, kad vyrai pamilė tautas? Ir antžmogis taipgi vyras.

Pokštas: Ar laikas kalbėt apie meilę, kuomet nelaimingai mūs tautai sprandą grasina nusukt?

Salė: Betgi kuomet tada laikas? Kiek tik aš gyvenau, tinkamo laiko nebuvo meilei biednai įsispraust. Laikas toks keistas išpuolė arba čia aš ne laiku strimgalviais puoliau gyvent. Meilės laiku neatradusi, josios ieškojau po laiko, tadgi už ką šitas laikas nori mane prakeikt?

Pokštas: Atleiskite, trūkumas laiko. Reikia šį tą sutvarkyti. Liko dar reikalų.

Pokštas išbėga.

Balsas: Išgama, komunistė, politrukų višta.

Salė: Atleiskite, kaip jūs pasakėte? Sakykite, kaip pavadintot? Jaučiuosi lyg po manim laužą kas ruoštų kūrent. Aš dūstu, man trūkumas oro, tėvynės talpumo skaičiuotojau, aš netelpu tautoje. Ant meilės man skirta plevent. Užplaukus ant neapykantos manąjį kūną ištinka įkvėpiminė krizė. Nekeikit manęs, maldauju. Meilės tautoj neatradusi trokštu abejingumo, kadangi gili neapykanta man nebeleidžia kvė-

puot. Mile, Hele, Petrovičiau, gelbėkite mane. Bent kas nors man ištieskit abejingąją ranką.

Salė apalpstą. Įeina Gydytojas ir Medicinos sesuo. Pastaroji pasilenkia prie Salės.

Gydytojas: Pulsas?

Medicinos sesuo: Žemas, su pertrūkiais.

Gydytojas: Ritmas?

Medicinos sesuo: Nestabilus.

Gydytojas: Rimas?

Medicinos sesuos: Ūmus, uždegiminis.

Gydytojas: Kraujas?

Medicinos sesuo: Mūsų tautos.

Gydytojas: Užpildykite diagnozę: įkvėpiminė krizė. Duokit narkotinę kaukę, ruošiamės operuoti.

Salė: *(atsimerkia)* Maldauju, nedėkite kaukės. Leiskite bent atsukti savo veidu į mirtį.

Gydytojas: *(Medicinos seseriai)* Anesteziją į veną. Kaukės nebenaudot. *(Salei)* Dūstanti paciente, prašom užmiegant skaičiuot.

Medicinos sesuo suleidžia Salei į veną vaistų.

Salė: Vienas, o Viešpatie, vienas. Du – o nejaugi jau du? Trys – koksai išžūlumas šių nepaliaujamų skaičių? Leiskit bent likusio laiko skaičiais nebematuot tai, kuri visą gyvenimą laiką matavo žodžiais.

Gydytojas: Berkite savo žodžius, kad tik jie mums padėtų jus greičiau užmigdyti.

Salė: *(užsimerkia)* Rūškanas palatų kiemas,

Šalta, šalta – kur dairais.

Leiskite man jį sušildyt

Savo pasakos kerais.

Apie lenką, pasienietį,

Burtus maudančių panų,

Apie meilę, kuri teška

Iš merginų šulinių.

Apie gražų jaunikaitį –
Koks jis raitelis puikus,
Apie Milei, Dainiaus žmonai,
Mūsų pramintus takus.

Kaipo Helė nusiminus
Grįžo tuščiomis atgal,
Kai maniau, kad moteriškės
Vienos meilėj būt negal.

Francija pusny jau miega,
Apelsinai po ledu,
Bėga slibinas per sniegą
Nepalikdamas pėdų.

Salė buvo gero būdo,
Dėl aistros ji nekalta...
Jau nuo vaistų ji užsnūdo,
SALĖS PASAKA baigta?

Salė užmiega. Aparatas, žymintis jos širdies dūžių ritmą, rodo, kad ji dar gyva.

Į scena įbėga Pokštas.

Pokštas: Frenkai! Frenkai! Frenkai! Ar neregėjote Frenko? Draugas mano, bičiulis, simbolis mūsų tautos. Turtas neišmatuojamas. Klausiate, ar jis aukštas? Aukštesnių nemačiau. Luitas, krepšiasvydžio dievas, simbolis, legenda. Ne, paprasčiausiai Frenkas. Draugas mano, bičiulis, paskutinis, vienatinis. Tarpe krepšių jis galiūnas, tarpe patrankų – ne. Kamuolį į jį skriejantį Frenkas nesunkiai pagauna, kulkos į jį šitaip skriejančios gali ir nepagaut. Milžine, atsiliepk. Metas ir tau atsisukti veidu į rūsčiąją jūrą. Baigėsi mūsų rungtynės. Frenkai, nebetylėk.

Įbėga Frenkas.

Pokštas: Frenkai, na kur tu buvai? Laivą paduokite milžinui, mūsų sirgalių valdovui. Frenkai, pirmyn į Los Angelą, lai tave

ten apsaugo svetimi angelai. Veidu į jūrą, lietuvi. Veidu, kam pasakiau. Mirė jau mūsų aikštelė, nebėra jos daugiau.

Pokštas ir Frenkas įsėda į išplaukiantį laivą. Tolumoje girdėti šūviai.

Pokštas: Frenkai, girdi, ar ten šaudo? Ne, tai saliuotų salvės. Į jūrą, lietuvi, žiūrėk. Tai mūsų galingas laivynas atplyšo nuo savo kranto. Tai mūs neskaitlinga tauta, į laivus sukrauta, sveikina didįjį Frenką. Namo, mano brangūs piliečiai. Ne mūs pasitaikė tai žemė. Nesaugi, svetima. Frenkai, atgal nežiūrėk. Šaudo ten, saliuotoja. Laivai vienas kitą išpėja, stengiasi nesuliest. Namo, namo, namo, jūrine mano valstybe! Švartavimo laikas baigėsi, metas jau mums iškrutėt. Į priekį praleiskit miestus, lėti tai, nerangūs laivai, palikit papildomo ploto jiems manevruoti laisvai. Toliau išsidėsto miesteliai – tamsūs, ankšti submarinai. Flotilę uždaro kaimai bei irklinės vienkiemių valtys.

Prie Skagerako stosime. Prie Gibraltaro – taipgi. Įpraskite mūs regionus vadinti naujaisiais vardais: Biskajomis, Pa de Kalèm, Dardanelais, La Manšais, Sučcais, Bosforais, Driekom, Beringom ir Magelanais.

Valgysim, ką užauginsim, gersim, ką mums nulies. Keliausim iš jūros į jūrą, taipgi iš laivo į laivą, mylėsime, ką panorėsime, mirsime tik tuomet, kai šito mirtis panorės.

Veidu į jūrą, tauta. Veidu į savąjį namą. Trūkumas Žemėje vietos. Žemė yra per ankšta. Klausiate, ko aš verkiu? Tai bangos mane čia aptaškė, o ašaros man nebėga, gal tik viena kita. Gal tik viena kita, matanti, kaip meteoras, švietęs mūs danguje, gęsta į jūros vandenį. Gal tik viena kita, girdinti kaip gimtoje mano žaidimų aikštelėje savo idėjinį kamuolį daužo jau kitas vaikas. Visa kita, brangieji, tiktais jūra ir bangos.

Namo, namo, namo į ilgą ir tolimą kelią. Namo, namo, namo visi, kas tiktais dar gali. Namo, kas jau amžiams užmigo ir kam užuvis nesimiega. Namo, kas tik auga, skrenda, telkšo ar srauniai bėga. Namo, kas į dainą sudėta ir tas, kam dainoj ne vieta. Namo, moterie užmylėta, ir toji, kur

dar nekalta. Senoji tėvyne – namo, į naują ir dar nepradėtą. Elitas – namo, taipgi padugnės, visiems namie yra vietas.

Namo, senieji bičiuliai, jaunystės nusenusias panos. Kairieji, žali, raudonieji, taipgi jokieji – namo. Namo, jūs labai atsilikote, jūsų beveik nematau, paspartinkit irklo yri, garo paduokit daugiau.

Klausiate, ko aš verkiu? Tai bangos mane čia aptaškė. Frenkai, veidu į jūrą, tuščią, neramią ir taškia.

Pauzė

Pokštas: Frenkai, gali atsisukti. Klausį, ko aš verkiu? Nieko nėra užu mūsų. Tuomi aš ir baigiu.

Salės širdies ritmą rodes pypsėjimas tampa pratisu.

U Ž D A N G A

MADAGASCAR

SUMMARY OF THE PLAY

Lithuania at the beginning of the 20th century. Here, the traditional family of the farmer Pokštas grows rye, breeds animals, and is raising a son Kazimieras, a boy of few words who spends his time with books instead of working. One evening, however, while the family is sitting at their dinner table, this son bursts forth like a volcano, accusing his parents and the entire nation of fatalism and ordering everyone to develop some initiative and turn their faces to the sea. His parents suspect that Kazimieras is a prophet and decide that there is only one future for him – the priesthood. Several years later, the young ordinand Kazimieras Pokštas returns to his birthplace and to the great astonishment of his parishioners delivers a sermon in which he suggests that abortion should be legalized to improve the quality of the Lithuanian nation and that all the saints should be turned toward the sea. He also advises them to carry compasses along with their crucifixes in order to make it easier to face the West all the time. His traditional parishioners fail to understand his stormy, prophetic ideas and drive him out. Only the slut Veronika approaches to comfort him and suggests that, instead of seeking his nation's love, he should use his compass to find a good, loving woman.

It is 1926, and the scene is Kaunas, the provisional capital of Lithuania. In a rooming house for women, Salė, a young poet hungry for love, is pacing about restlessly. Her stormy dreams